

INFORMACIJA O AKTIVNOSTIMA IZ POGHLAVLJA 3 - PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA

1. UVOD

Sloboda pružanja usluga predstavlja jednu od četiri slobode kojoj se omogućava funkcionisanje unutrašnjeg tržišta Evropske unije (EU), a u skladu Ugovorom o Evropskom ekonomskom prostoru (EEP) koji je potpisan 2. maja 1992. godine, pored EU država članica, obuhvata i Island, Norvešku i Lihtenštajn¹.

Navedeno je predmet Poglavlja 3 - Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, a podrazumijeva da će crnogorskim poslovnim subjektima (fizičkim i pravnim licima), danom pristupanja EU, biti omogućeno **pravo na poslovno nastanjivanje privrednih subjekata** kroz trajno i neprekidno obavljanje ekonomske djelatnosti u drugoj državi potpisnici EEP i **pravo na slobodno pružanje prekograničnih usluga** kroz privremeno nuđenje i pružanje svojih usluga u drugim državama potpisnicama EEP uz zadržavanje poslovnog nastana u zemlji porijekla.

Pravna osnova je sadržana u Ugovoru o funkcionisanju Evropske unije (UFEU) gdje se članom 26 predviđa uspostavljanje i obezbjeđenje funkcionisanja unutrašnjeg tržišta, zatim članovi 49-55 koji definišu pravo osnivanja, odnosno poslovnog nastanjivanja i članovi 56-62 koji definišu slobodu pružanja usluga. Time se podrazumijeva ne samo iskorjenjivanje diskriminacije na temelju državljanstva već i, ako se želi da se te slobode efikasno sprovede, usvajanje mjera kojima će se olakšati njihova primjena, uključujući usklađivanje ili međusobno priznavanje.

Sloboda pružanja usluga primjenjuje se na sve usluge koje se obično obavljaju uz naknadu, ako nisu uređene odredbama koje se odnose na slobodu kretanja robe, kapitala i radnika. Lice koje pruža „uslugu” može u tu svrhu privremeno obavljati svoju djelatnost u EU državi članici u kojoj se usluga pruža i to pod istim uslovima koje ta država članica propisuje za svoje državljane, dok su u skladu s UFEU-om, iz slobode poslovnog nastana i slobode pružanja usluga izuzete djelatnosti povezane sa vršenjem javnih ovlašćenja (član 51 UFEU). To se izuzeće, međutim, ograničava restriktivnim tumačenjem: izuzeća se mogu odnositi samo na specifične djelatnosti i funkcije koje podrazumijevaju izvršavanje javnih ovlašćenja. Nadalje, cijela se profesija može izuzeti samo ako se sve njene aktivnosti odnose na izvršavanje javnih ovlašćenja ili ako je dio koji se odnosi na izvršavanje javnih ovlašćenja neodvojivo povezan s ostalim aktivnostima. Izuzeća omogućavaju EU državama članicama da izuzmu proizvodnju ratne opreme ili trgovinu njome (član 346, stav 1, tačka b UFEU) te da za strane državljane zadrže pravila u pogledu javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja (član 52, stav 1.).

Ovo poglavlje obuhvata tri podoblasti i to:

- **Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja prekograničnih usluga,**
- **Međusobno priznavanje profesionalnih kvalifikacija i**
- **Poštanske usluge.**

Poseban izazov u ovom dijelu predstavlja usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom o uslugama čime se obezbjeđuje **sloboda pružanja prekograničnih usluga**. Ova Direktiva reguliše sve usluge, osim one koje su eksplicitno isključene iz njenog obuhvata, njom se stvara obaveza olakšavanja administrativnih postupaka, obezbjeđuje veća transparentnost kroz osnivanje Jedinственe kontakt tačke za usluge (JKT) i definiše lista zahtjeva koji se ne smiju primjenjivati

¹ Na referendumu održanom 1992. godine Švajcarska je odlučila da ne bude dio EEP, ali ima bliske odnose s EU na osnovu brojnih bilateralnih sporazuma.

prilikom osnivanja preduzeća, kao ni prilikom prekograničnog pružanja usluga. Ista definiše i administrativnu saradnju između nadležnih organa kroz Informatički sistem unutrašnjeg tržišta (IMI sistem) i potrebu definisanja nacionalnog IMI koordinatora. Dodatno, pristupanjem Crne Gore EU **priznavanje profesionalnih kvalifikacija** stečenih u Crnoj Gori predstavljaće jedan od uslova za obavljanje profesija u drugoj državi članici, a kada su u pitanju **poštanske usluge**, cilj Evropske komisije je da stvori zajedničko tržište za poštanske usluge i osigura kvalitet usluga koje se pružaju, postepeno otvarajući taj sektor tržišnoj konkurenciji.

2. HRONOLOGIJA RADA RADNE GRUPE ZA POGLAVLJE 3

- Vlada je 20. septembra 2012. godine donijela Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na poglavlje – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga ("Sl. list CG", br. 54/12);
- Grupa je podijeljena u tri radna tima: *Radni tim za međusobno priznavanje profesionalnih kvalifikacija*, *Radni tim za prekogranično pružanje usluga* i *Radni tim za poštanske usluge*;
- Eksplanatorni analitički pregled je održan **23. i 24. oktobra 2012. godine**, a bilateralni analitički pregled **29. i 30. novembra 2012. godine**;
- Savjet EU je odobrio Izvještaj o analitičkom pregledu za 3. pregovaračko poglavlje 19. juna 2013. godine. U Izvještaju se navodi da Crna Gora mora da izradi sveobuhvatnu i detaljnu strategiju za usklađivanje s pravnom tekovinom EU o profesionalnim kvalifikacijama (poseban osvrt na zakonodavno i institucionalno usaglašavanje i upodobljavanje s Direktivom 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija) što je definisano kao početno mjerilo za otvaranje ovog Poglavlja;
- Vlada Crne Gore je **24. aprila 2014. godine** usvojila Nacionalni plan razvoja kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija s Akcionim planom za period 2013-2018. godine. Nacionalni plan, između ostalog, sadrži tabelarni pregled (Akcionni plan za usklađivanje kvalifikacija za regulisane profesije sa propisima EU (2013-2018)), aktivnosti nadležnih organa, mjere i rokove za sprovođenje preporuka i aktivnosti predviđenih planom, u cilju usklađivanja kvalifikacija za regulisane profesije sa propisima EU. Cilj ovog dokumenta je usklađivanje zakona i podzakonskih akata kojima se uređuje obavljanje regulisanih profesija u Crnoj Gori sa izmjenama Direktive 2005/36/EZ. **Crna Gora je na ovaj način realizovala početno mjerilo i ispunila sve preduoslove za otvaranje pregovora**;
- Kolegijum za pregovore je usvojio Izvještaj o poglavlju 3 - *Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga* 24. jula 2014. godine;
- Predsjedništvo EU je uručilo Crnoj Gori pismo kojim se navodi da je Crna Gora ispunila početno mjerilo 25. jula 2014. godine;
- Vlada Crne Gore je 18. septembra 2014. godine usvojila Pregovaračku poziciju Crne Gore i istog dana je uručila EK;
- Video-konferencija s EK o završnim mjerilima je održana 4. februara 2016. godine.

Zajedničkom pozicijom EU za Poglavlje 3 definisana su četiri (4) završna mjerila i to:

- 1) Crna Gora da usvoji i predstavi EK listu regulisanih profesija u skladu s relevantnom tekovinom, definišući aktivnosti pokrivene svakom od profesija, kao i objašnjenje regulative.
- 2) Crna Gora da uskladi sve studijske programe za regulisane profesije u Crnoj Gori koje su zahtjevima Direktive 2005/36/EZ i njenim relevantnim izmjenama.

3) Crna Gora da usvoji horizontalni zakon o uslugama koji će prenijeti Direktivu o uslugama 2006/123/EZ i pokazati dalji napredak u usklađivanju sektorskih propisa.

4) Crna Gora da donese izmjene propisa u cilju ukidanja svih zahtjeva za državljanstvom za pristup i uživanje slobode pružanja usluga, izuzev zahtjeva za državljanstvom opravdanim i proporcionalnim sa članom 51 UFEU. Ove izmjene treba da budu primjenjive najkasnije datumom pristupanja.

• **Pregovaračko poglavlje je otvoreno 11. decembra 2017. godine na Međuvladinoj konferenciji u Briselu.**

• Vlada Crne Gore je 6. juna 2019. godine donijela Odluku o izmjeni Odluke o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 3 - *Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga* („Sl.list CG, br. 36/19).

• U Izvještaju EK o Crnoj Gori za 2019. godinu ocijenjeno je da je Crna Gora **umjereno spremna** u ovoj oblasti. Ostvaren je **dobar napredak** u usklađivanju s opštim okvirom koji je utvrđen Direktivom o uslugama i s pravnom tekovinom EU u dijelu međusobnog priznavanja profesionalnih kvalifikacija.

• U Izvještaju EK o Crnoj Gori za 2020. godinu ocijenjeno je da je Crna Gora **umjereno spremna**, kao i da je ostvarila **određeni napredak** daljim usklađivanjem sa Direktivom o uslugama i pripremnim aktivnostima na uspostavljanju jedinstvene kontakt tačke, dok napredak nije postignut u dijelu elektronske registracije preduzeća.

3. PODOBLASTI U POGLAVLJU 3 - PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA

3.1. PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA

3.1.1. Uvodne napomene

Postepeno se prilagođavajući budućem članstvu i funkcionisanju na unutrašnjem tržištu EU (uključujući i Norvešku, Island i Lihtenštajn kroz Evropski ekonomski prostor - EEP), Crna Gora ima obavezu da ispuni sve uslove za punu primjenu Direktive 2006/123/EZ Evropskog Parlamenta i Savjeta od 12. decembra 2006. godine o uslugama na unutrašnjem tržištu (u daljem tekstu: Direktiva o uslugama) do dana pristupanja Evropskoj uniji. Direktiva o uslugama je predmet Poglavlja 3 - Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga i predstavlja jedan od najvećih izazova za implementaciju imajući u vidu njen horizontalan opseg.

Usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom o uslugama vrši se donošenjem horizontalnog zakona i izmjenom sektorskog zakonodavstva. Navedeno ima za cilj uklanjanje prepreka **slobodi poslovnog nastanjanja privrednih subjekata** za pružaoce usluga i prepreke **slobodnom pružanju usluga** između država EEP, a pritom garantujući korisnicima i pružaocima usluga pravnu sigurnost. Ono što je potrebno posebno istaći jeste da se ova Direktiva primjenjuje isključivo na pružaoce usluga u državama članicama i ne obuhvata vanjske aspekte i stoga se ne primjenjuje na pregovore o trgovini uslugama unutar međunarodnih organizacija, a posebno u okviru Opšteg sporazuma o trgovini uslugama Svjetske trgovinske organizacije (GATS).

3.1.1.1. Praktična primjena Direktive o uslugama

O važnosti slobode pružanja usluga, kao jedne od četiri slobode za funkcionisanje jedinstvenog tržišta EU, govori činjenica da predstavlja preko 70% BDP-a, pokretačku snagu stvaranja novih radnih mjesta, kao i da ima snažan uticaj i na formiranje potreba i želja potrošača na tržištu. Praksa preuzimanja Direktive o uslugama u državama EEP pokazuje da se već u srednjem roku mogu procjenjivati značajni pozitivni efekti liberalizacije tržišta usluga na ukupni rast BDP-a u ovim

državama, čime se značajno unaprijeđuje ukupni ambijent za poslovanje, kao i jača ekonomska saradnja.

Kako je Direktiva zasnovana na praksi Evropskog suda pravde i predstavlja jednu od najkompleksnijih direktiva za implementaciju na nivou EU, u **Tabeli 1** je prikazano kako će u praksi uticati na uklanjanje identifikovanih problema kada je u pitanju sloboda pružanja usluga.

Tabela 1: Praktična primjena Direktive o uslugama

<i>Referenca- Direktiva o uslugama</i>	<i>Problem</i>	<i>Rješenje</i>
Poglavlje 2 ADMINISTRATIVNO POJEDNOSTAVLJENJE		
Član 5 - Administrativna pojednostavljenja	Jedinstveno tržište još uvijek nije realnost za mnoge pružaoce usluga. Veliki br. malih i srednjih preduzeća je imao velike troškove zbog odlaganja, kao i troškove zbog dugih administrativnih procedura u cilju izdavanja dozvola, što bi u većini slučajeva doprinijelo odustajanju od širenja biznisa. Takva kašnjenja su se dešavala u državama članicama, gdje su od strane pružaoca usluga zahtijevane ovjerene kopije ili prevodi dokumenata, što nije postojalo u zemljama odakle pružalac usluge potiče. U mnogim zemljama je i traženo da pružaoci usluga posjeduju dokumenta, kao što su državljanstvo, i dr.	Direktiva o uslugama predviđa administrativna pojednostavljenja u zemljama članicama EU: Države članice treba da procijene i pojednostave postojeće procedure i formalnosti. Ne bi trebalo da traže: originalna dokumenta, ovjerene kopije dokumenata, ovjerene prevode, osim ako je u pitanju opšti interes. Ukoliko nacionalno zakonodavstvo insistira na ovim dokumentima, ista izdata od strane druge države članice moraju biti priznata.
Član 6 - Jedinstvena kontakt tačka (eng. Points of single contacts - PSC)	Pružaoци usluga često se susreću sa komplikovanim zahtjevima prilikom poslovnog nastanjivanja u drugoj zemlji članici. Veoma je teško dobiti sve neophodne informacije, a jedna od glavnih poteškoća je i u velikom nadležnih tijela na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nivou, zajedno sa različitim procedurama, formama i drugo.	Kroz Jedinstvenu kontakt tačku , pružaoци usluga će moći da dobiju sve relevantne informacije i da završe sve neophodne procedure kako bi mogli otpočeti sa obavljanjem uslužne djelatnosti. Kao rezultat, pružaoци usluga će se olakšati ispunjenje svih neophodnih formalnosti na jednom mjestu, tako da neće morati da kontaktiraju veliki br. različitih organa vlasti.
Član 7- Pravo na informacije	Pružaoци usluga imaju poteškoće i troškove u definisanju koje sve pravne i administrativne formalnosti treba ispuniti u cilju otpočinjanja obavljanja uslužnih djelatnosti.	Države članice osiguravaju da preko jedinstvenih kontaktnih tačaka pružatelji i korisnici usluga mogu lako doći do svih relevantnih informacija. Takođe će im biti dostupne informacije vezano za kontakt podatke udruženja ili organizacija, pored nadležnih tijela, od kojih pružatelji ili korisnici mogu dobiti praktičnu pomoć.
Član 8 - Postupci elektronskim putem	Uprkos trendu E-uprave, još uvijek nije moguće da se veliki br.e procedura i formalnosti završi elektronskim putem. Stoga, pružaoци usluga, posebno oni koji se osnivaju u državi članici koja je puno udaljena od njihove zemlje, potrošice puno vremena i imaće puno troškova, zajedno sa posjetama, i po nekoliko puta, relevantnih organa, u cilju kompletiranja svih procedura i formalnosti.	Države članice osiguravaju da se svi postupci i formalnosti vezani uz pristup i izvođenje uslužne djelatnosti mogu lako ispuniti na daljinu i elektronskim putem preko jedinstvene kontaktne tačke i odgovarajućeg nadležnog tijela.
III dio - SLOBODA POSLOVNOG NASTANJIVANJA ZA PRUŽAOCE USLUGA		
Član 9- Sistemi odobrenja	U nekim zemljama članicama, pružaoци usluga koji su željeli da se poslovno nastane, žale se da se od njih zahtijevaju mnoge ekonomske aktivnosti kao što su opterećujuće licence i dozvole, što je rezultiralo komplikacijama i kašnjenjem prije otpočinjanja biznisa. U nekim	Države članice moraju da sprovedu skringing zakonodavstva, u cilju ispitivanja da li se sistemi odobrenja kose sa javnim interesom i da li je njihov sadržaj proporcionalan.

	oblastima, sistemi odobrenja su neophodni kao što je građevinarstvo, a dok u drugim mogu biti nepotrebni i nesrazmjerni.	
Član 10 - Uslovi za dodjelu odobrenja, Član 11 - Trajanje odobrenja, Član 12 - Odabir između više kandidata	Pružaoци usluga se često žale da nadležni organi često imaju visok stepen diskrecije i da kriterijumi koji koriste u odlučivanju da li će dati ili ne dozvolu, su često nejasni. Ovo rezultira dugotrajnim i skupim pregovorima sa vlastima. U suštini, diskrećiona vlast veoma često radi na štetu subjekata iz drugih država članica i to rezultira prikrićenom neskrimincijom. Osim toga, traži se i ispunjavanje zahtjeva koji nisu predviđeni zakonom.	Sistemi dozvola i formalnosti moraju biti jasni, dostupni javnosti i moraju garantovati pružaocu usluge da će se sa njihovim zahtjevom postupati objektivno i nepristrasno. Kriterijumi moraju biti nediskriminirajući; opravdani prevladavajućim razlogom vezanim uz javni interes; srazmjerni odgovarajućem cilju od javnog interesa; jasni i nedvosmisleni; objektivni; prethodno objavljeni; transparentni i dostupni. Uslovi za dodjelu odobrenja za poslovno nastanjivanje ne smiju udvostručiti zahtjeve kojima je pružatelj već bio podvrgnut u drugoj ili istoj državi članici. Odobrenje koje se dodjeljuje pružatelju, u principu, ne smije biti vremenski ograničeno. Ako je br. raspoloživih odobrenja za djelatnost ograničen zbog oskudice prirodnih izvora ili tehničkih mogućnosti, države članice primjenjuju takav postupak odabira potencijalnih kandidata koji u potpunosti jamči nepristranost i transparentnost.
Član 13 - Postupci odobrenja	Pružaoци usluga se takođe žale na dužinu trajanja postupaka odlučivanja. Čekaju i po nekoliko mjeseci, u nekim slučajevima godina, prije nego što dobiju nepotrebne dozvole i licence. Drugi problem jeste ćutanje administracije. U nekim slučajevima to može znaćiti odbijanje zahtjeva, a u drugim može da nema nikakvo znaćenje.	Postupci i formalnosti za dobijanje odobrenja podnositeljima zahtjeva osiguravaju da će njihovi zahtjevi biti obrađeni što je prije moguće i u razumnom roku. Taj rok započinje u trenutku kada se dostavi sva dokumentacija. Nadležno tijelo može jednom produžiti pomenuti rok za određeno vremensko razdoblje, ako to opravdava složenost predmeta. Produženje i trajanje tog roka mora se propisno obrazložiti i obavijestiti podnositelj zahtjeva prije isteka roka. Ako se u određenom vremenskom roku, koji može biti produžen, ne dobije odgovor, odobrenje se smatra izdanim. Međutim, mogu se predvidjeti drugaćija rješenja, ako je to opravdano prevladavajućim razlozima od javnog interesa, uključujući zakonitim interesom trećih strana.
Član 14 - Zabranjeni zahtjevi	Veliki br. nacionalnih zateha koji ogranićavaju slobodu poslovnog nastanjivanja, nisu opravdani i u skladu sa praksom Evropskog suda pravde, pa moraju biti eliminisani. Npr. u nekim slučajevima, države članice moraju da ispune uslove ekonomskog testa potreba u cilju dobijanja dozvole. Stoga, oni moraju da urade detaljne studije tržišta da dokažu da njihov ulazak na tržište neće ugroziti lokalnu konkurenciju. Takođe pružaocu usluga kao što su turistićke agencije, agencije za nekretnine ili agencije za zapošljavanje moraju da obezbijede finansijske garancije za dobijanje licence.	Države članice ne uslovljavaju pristup ili izvođenje uslužne djelatnosti na svoju teritoriju ispunjavanjem sljedećih zahtjeva: 1) diskriminirajućih zahtjeva koji se temelje na državljanstvu ili, u slučaju preduzeća, mjestom sjedišta, što posebno uključuje: (a) zahtjeve vezane uz državljanstvo pružatelja usluge, njegovog osoblja, dionićara ili članova uprave ili nadzornih tijela; (b) zahtjev da pružatelj usluge, njegovo osoblje, dionćari ili članovi uprave ili nadzornih tijela imaju prebivalište na njihovom teritoriju; 2) zabrane poslovnog nastanjivanja u više država članica, upisa u registre ili ćlanstvo u profesionalnim tijelima ili udruženjima u više država članica; 3) ogranićenja slobode pružatelja usluga da odabere između glavnog ili sekundarnog poslovnog nastana, a posebno obaveze da pružatelj ima svoje glavno sjedište na njihovom teritoriju, ili ogranićenja slobodnog odabira između poslovnog nastana u obliku agencije, podružnice ili društva kćeri; 4) uslova uzajamnosti s državom ćlanicom u kojoj pružatelj već osnovan, osim u slučaju uslova uzajamnosti predviđenih u aktima Zajednice o energiji; 5) primjene ekonomskog testa potreba; 6) uključivanja konkurentnih operatora, također u okviru savjetodavnih tijela, prilikom ovlašćivanja ili usvajanja drugih odluka nadležnih tijela, izuzev profesionalnih tijela i udruženja ili drugih organizacija koje djeluju u svojstvu nadležnog tijela; 7) obaveze pružanja ili učestvovanja u finansijskom

		jamstvu ili zaključivanje osiguranja kod pružatelja ili tijela s poslovnim nastanom na njihovom teritoriju. 8) obaveze prethodne registracije, u registrima koji se vode na njihovom teritoriju ili obaveze prethodnog izvođenja djelatnosti na njihovoj teritoriji.
Član 15 - Zahtjevi koji se ocjenjuju	Postoje nacionalni zahtjevi koje države članice zahtijevaju kod poslovnog nastanivanja, kao što su kvantitativna ograničenja (ograničenja u pristupu uslužnim aktivnostima u odnosu na populaciju).	Države članice ispituju je li u njihovom pravnom sistemu pristup ili izvođenje uslužne djelatnosti uslovljeno ispunjavanjem nekih od sljedećih nediskriminirajućih zahtjeva: (a) kvantitativnih ili teritorijalnih ograničenja, s obzirom na populaciju ili minimalnu geografsku udaljenost između pružatelja usluga; (b) obaveze da pružalac usluge ima posebni pravni oblik; (c) zahtjeva koji se odnose na akcijski udio preduzeća; (d) zahtjeva, osim onih koji se odnose na pitanja obuhvaćena Direktivom 2005/36/EZ ili predviđenih u drugim aktima Zajednice, koji određenim pružateljima osiguravaju pristup dotičnoj uslužnoj djelatnosti zbog njene specifične prirode; (e) zabrane više od jednog poslovnog nastana na teritoriju iste države; (f) zahtjeva kojima se određuje najmanji br. zaposlenih; (g) fiksnih najnižih i/ili najviših tarifa s kojima se pružatelj usluge mora uskladiti; (h) obaveze pružatelja da zajedno sa svojom uslugom pruža i druge specifične usluge.
IV dio - SLOBODNO PRUŽANJE USLUGA		
Član 16 - Sloboda pružanja usluga	Svaki put se od strane prekograničnih pružalaca usluga zahtijevalo ispunjenje velikog br.a nacionalnih zahtjeva, pored onih koji su ispunili u svojoj zemlji u kojoj su osnovani. Problemi su se javljali u sljedećim slučajevima: neke države članice su zahtijevale da pružaoci moraju da se poslovno nastane i da ispune sve nacionalne zahtjeve, uključujući marketing i reklamiranje.	Ovom odredbom se ohrabruju mala i srednja preduzeća da prekogranično pružaju usluge. Države članice ne smiju ograničiti slobodu pružanja usluga, namećući neki od sljedećih zahtjeva: (a) obavezu da je pružatelj osnovan na njihovoj teritoriji; (b) obavezu da pružatelj dobije ovlaštenje od njihovih nadležnih tijela, uključujući upis u registar ili registraciju kod profesionalnog tijela; (c) zabranu da pružatelj uspostavi neki oblik ili vrstu infrastrukture na njihovom teritoriju, uključujući ured ili kancelariju, potrebnu za dostavljanje navedenih usluga; (d) primjenu specifičnih ugovornih sporazuma između pružatelja i korisnika, kojima se samostalno zaposlenim osobama (preduzetnicima) sprječava ili ograničava pružanje usluga; (e) obavezu pružatelja da posjeduje posebni identifikacijski dokument, izdat od njihovih nadležnih tijela, koji je potreban za izvođenje uslužne djelatnosti; (f) zahtjeve koji utiču na upotrebu opreme i materijala koji čine sastavni dio dostavljene usluge, izuzev opreme i materijala potrebnih za osiguranje zdravstvenih i sigurnosnih standarda na radnome mjestu; (g) ograničenja slobode pružanja usluga iz člana 19.
ODJELJAK 2. Prava korisnika usluga		
Član 19 - Zabranjena ograničenja	Korisnici usluga moraju nekad da ispune nacionalne zahtjeve koji ih sprečavaju da koriste usluge.	Države članice ne smiju korisnicima usluga postaviti zahtjeve koji ograničavaju korišćenje usluga pružatelja koji je osnovan u drugoj državi članici.
Član 20 - Nediskriminacija	Korisnici usluga, često su diskriminirani uslovima nacionalnosti ili mjesta prebivališta. Npr. negdje se različito naplaćuju ulaznice u muzej po osnovu državljanstva ili za sportske utakmice.	Države članice osiguravaju da korisnici usluga ne podliježu diskriminirajućim zahtjevima na temelju svog državljanstva ili mjesta prebivališta.
Član 21- Pomoć korisnicima	Korisnici usluga su se žalili da je teško dobiti sve relevantne informacije u	Države članice osiguravaju da u državi članici svog prebivališta korisnici usluga mogu dobiti sljedeće

usluga	drugim zemljama članicama vezano za obavljanje uslužnih aktivnosti, zaštitu potrošača, o pravnim lijekovima, kao i kontaktne podatke udruženja ili organizacija od kojih pružatelji ili korisnici usluga mogu dobiti praktičnu pomoć.	informacije: (a) informacije o zahtjevima koji se primjenjuju u drugim državama članicama u vezi s pristupom i izvođenjem uslužnih djelatnosti, a posebno onih vezanih za zaštitu potrošača; (b) opšte informacije o pravnim lijekovima na raspolaganju u slučaju spora između pružatelja i korisnika usluge; (c) kontakt podatke udruženja ili organizacija, uključujući Mrežu evropskih centara za zaštitu potrošača, od kojih pružatelji ili korisnici usluga mogu dobiti praktičnu pomoć.
V dio - KVALITET USLUGA		
Član 22 - Informacije o pružateljima i njihovim uslugama	Korisnici usluga imaju manjak povjerenja u prekogranične pružaoce usluga, što proizilazi iz činjenice da ne mogu da naprave prave izbore vezano za pružaoce usluga i kvalitet tih usluga.	Moraju se staviti na raspolaganje sljedeće informacije: (a) naziv pružaoce, njegov pravni status i oblik, adresu osnivanja i podatke za brzo kontaktiranje i neposredno komuniciranje, po potrebi, elektronskim putem; pojedinosti o relevantnom nadležnom tijelu ili jedinstvenoj kontaktnoj tački; za regulisane profesije, sva profesionalna tijela ili slične ustanove u kojima je pružatelj usluga registrovan, stručnu kvalifikaciju i državu članicu u kojoj je postignuta ta titular; glavna obilježja usluge i drugo.
Član 25 - Multidisciplinarnost djelatnosti	Ograničavanje multidisciplinarnih aktivnosti ograničava raspon raspoloživih usluga i koči razvoj novih poslovnih modela.	Cilj je uklanjanje zahtjeva kojima se ograničava izvršavanje različitih aktivnosti zajednički ili kroz partnerstvo ako su takva ograničenja neopravdana, istovremeno osiguravajući sprječavanje sukoba interesa i neusklađenosti te osiguravajući nezavisnost i nepristrasnost koje su potrebne kod određenih uslužnih aktivnosti.
VI dio - ADMINISTRATIVNA SARADNJA		
Članovi 28-36	Nadležni organi država članica nemaju dovoljno informacija o regulisanju i nadzoru vezano za pružaoce usluga. Na taj način dolazi do nedostatka povjerenja u slobodno pružanje usluga na jedinstvenom tržištu.	Administrativna saradnja između država članica odvija se podsvodvom Informatičnog sistema unutrašnjeg tržišta (Internal Market Information System – IMI). Pristup sistemu imaju sve nacionalne institucije koje se bave implementacijom regulative unutrašnjeg tržišta. IMI predstavlja siguran elektronski sistem razmjene informacija između država članica. Olakšava pretragu i omogućava slanje dokumenata. Sistem funkcioniše tako što stranka u jednoj državi članici postavi pitanje na jednom zvaničnim jeziku EU, a koje se tiče prakse i zahtjeva prilikom pružanja usluga u drugoj državi članici i dobije odgovor u najkraćem mogućem roku.

3.1.1.2. Administrativna saradnja putem Informatičkog sistema unutrašnjeg tržišta (IMI sistem)

Kao što je navedeno u Preambuli Direktive o uslugama, za saradnju između država članica potrebno je obezbijediti ispravan elektronski informacioni sistem koji će nadležnim organima omogućiti laku identifikaciju relevantnih sagovornika u drugim državama članicama, kao i djelotvornu komunikaciju. Shodno navedenom, Evropska Komisija je preuzela obavezu da u saradnji sa državama članicama uspostavi takav sistem (član 34, stav 1 Direktive). U tu svrhu donijeta je i Regulativa (EU) br. 1024/2012 o administrativnoj saradnji putem Informatičkog sistema unutrašnjeg tržišta (IMI sistem).

IMI sistem je osmišljen kao horizontalni alat za podršku zakonodavstva unutrašnjeg tržišta koji sadrži obaveze administrativne saradnje. Omogućava elektronsku razmjenu podataka između nadležnih tijela, jednostavan način pronalaska odgovarajućeg sagovornika u drugim državama članicama i brzu i efikasnu međusobnu komunikaciju. Kako bi se prevazišle moguće jezičke barijere, IMI predviđa alate za jezičku podršku. Osim toga, IMI uključuje dodatne mehanizme koji će doprinijeti urednom odvijanju administrativne saradnje, kao što je razmjena elektronskih dokumenata, dokumentacije, potvrda i sl. Takođe ima funkcije koje omogućavaju uključivanje drugih nadležnih tijela po potrebi.

Osim toga, njegova obilježja osiguravaju pravovremene odgovore, poput automatskog upozorenja, određivanje i navođenje ciljanih rokova za odgovor, kao i mehanizme rješavanja problema u slučaju neslaganja nadležnih tijela (npr. ako jedno nadležno tijelo ne pruži potrebne informacije). Ovom sistemu se može pristupiti na adresi: <http://ec.europa.eu/imi-net>.

U skladu sa Regulativom (EU) br. 1024/2012 o administrativnoj saradnji putem Informatičkog sistema unutrašnjeg tržišta, svaka država članica imenuje po jednog nacionalnog koordinatora, tzv. NIMIC-a. Isti je zadužen za sljedeće aktivnosti:

- vrši registraciju drugih nadležnih tijela u sistem;
- djeluje kao glavna kontakt tačka za korisnike IMI-ja u svojoj državi i za Evropsku komisiju;
- pruža informacije i podršku korisnicima IMI-ja u svojoj državi, uključujući osnovnu tehničku podršku; i
- osigurava nesmetano funkcionisanje IMI-ja (što podrazumijeva primjerene i pravovremene odgovore na zahtjeve za informacije).

Kada je u pitanju Evropska komisija, u pogledu IMI sistema je zadužena da učestvuje u određenim vrstama razmjene informacija (npr. obavještenje o uslugama ili profesionalnim kvalifikacijama), djeluje kao domaćin sistema i redovno ga održava, obezbjeđuje prevođenje standardnih pitanja i odgovora u sistemu, kao i vodi Centar za pomoć državama članicama za upotrebu IMI sistema.

Informacije putem IMI sistema su prvi put razmijenjene 2008. godine, a ukupan broj razmjene istih je veći od 207 000. Dodatno, 2008. godine na mjesečnom nivou je razmjenjivano 20 zahtjeva za dostavljanje informacija, dok je 2019. godine taj broj porastao na čak 1500.

U prilog svemu navedenom govore sljedeće prednosti koje nudi IMI sistem i to:

- Dostupan je na svim jezicima EU. Unaprijed se prevodi standardizovani dio sadržaja, pitanja, odgovori, poruke i polja na obrascima. Uz navedeno je dostupno i automatsko prevođenje informacija unesenih u obliku slobodnog teksta;
- Mogućnost višezjezičkog pretraživanja nadležnim tijelima olakšava pronalaženje ekvivalentnih tijela u drugim zemljama EEP-a.
- IMI sistem je fleksibilan i može se prilagoditi svakoj nacionalnoj strukturi bilo da je centralizovana, decentralizovana ili neka treća;
- Razmjena informacija putem IMI sistema je u potpunosti je sigurna, a svi podaci su zaštićeni;
- Svi korisnici mogu koristiti postojeću mrežu nacionalnih koordinatora IMI sistema za obuku i podršku i
- Upotrebom IMI sistema se ne stvaraju se troškovi pružanja informacija za države članice.

Shodno navedenom, u nastavku je u **Tabeli 2** prikazan obuhvat primjene IMI sistema, njegova funkcije i pravni osnov po oblastima.

Tabela 2: Obuhvat primjene IMI sistema sa pravnom osnovom

Godina	Oblast administrativne saradnje	Vrsta razmjene informacija kroz IMI sistem	Pravna osnova
2008	Profesionalne kvalifikacije	Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Provjera valjanosti kvalifikacija stručnjaka koji žele raditi u CG</i> Registar <i>Pronalaženje nacionalnih registara stručnjaka (arhitekti, računovođe, inženjeri itd.)</i> Obavještenja <i>Prijava novih diploma za arhitekta i stručnjake u oblasti zdravstva</i>	Direktiva 2005/36/EZ Direktiva 2013/55/EU

Godina	Oblast administrativne saradnje	Vrsta razmjene informacija kroz IMI sistem	Pravna osnova
2009	Usluge	<p>Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Provjera valjanosti informacija o pravnom ili fizičkom licu koja želi ponuditi usluge u vašoj državi</i></p> <p>Mehanizam upozoravanja <i>Prijava aktivnosti pružaoca usluga koja bi mogla ugroziti zdravlje, sigurnost i okolinu</i></p> <p>Registar <i>Pronalaženje nacionalnih registara stručnjaka (npr. poslovni registar, trgovački registar) u bilo kojoj državi EEP-a</i></p> <p>Obavještenja <i>Obavješćavanje EK i država članica o izmjenama u zakonodavstvu u vezi sa pružanjem usluga</i></p>	Direktiva 2006/123/EZ Odluka 2009/739/EZ
2011	Upućivanje radnika	<p>Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Provjera uslova zapošljavanja za radnike upućene u CG</i></p>	Direktiva 96/71/EZ Direktiva 2014/67/EU
2012	Prevoz gotovog novca u eurima	<p>Repozitorijum <i>Provjera detalja licence za prevoz gotovog novca preko granice</i></p>	Regulativa 1214/2011/EU
2013	Prava pacijenata	<p>Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Provjera „prava na obavljanje profesije” zdravstvenih radnika</i></p>	Direktiva 2011/24/EU
2013	SOLVIT - mreža za rješavanje problema u okviru unutrašnjeg tržišta	<p>Obrada predmeta <i>Građani i privredni subjekti mogu u okviru mreže SOLVIT podnijeti pritužbe u vezi sa primjenom pravnih akata koji se odnose na unutrašnje tržište od strane nacionalnih nadležnih tijela</i></p>	Preporuka 2013/461/EU
2013	E-trgovina (pilot-projekat)	<p>Zahtjevi za mjere <i>Obračanje drugoj državi radi preduzimanja određenih mjera protiv internetskih pružatelja usluga, npr. u slučaju nepoštovanja zahtjeva za opštim informacijama na njihovim web stranicama</i></p> <p>Obavještenja <i>Upućivanje obavještenja o mjeri koju namjeravate preduzeti protiv internetskih pružaoca usluga poslovno nastanjenim u drugoj državi</i></p>	Direktiva 2000/31/EZ
2012	Dozvole za mašinovođe (pilot-projekat)	<p>Zahtjev za dostavljanje informacija <i>Provjera valjanosti dozvole za mašinovođe; zahtjev za provjeru ili za oduzimanje dozvole</i></p> <p>Obavještenja <i>Obavješćavanje ostalih država članica i EK o zahtjevu za provjeru ili oduzimanje dozvole</i></p>	Odluka 2014/89/EU
2015	Javne nabavke (pilot-projekat)	<p>Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Provjera informacija i dokumenata koje se dostavljaju iz drugih EU članica.</i></p>	Direktiva 2014/24/EU Direktiva 2014/25/EU
2015	Povraćaj kulturnih dobara	<p>Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Lociranje nezakonito iznesenog kulturnog dobra i utvrđivanje držaoca</i></p> <p>Obavještenja <i>Obavješćenje o pronalasku iznesenog kulturnog dobra i pokretanju postupka povraćaja</i></p> <p>Repozitorijum <i>Provjera zakonodavstva o povraćaju kulturnog dobra koje se primjenjuje u drugoj državi članici</i></p>	Direktiva 2014/60/EU

Godina	Oblast administrativne saradnje	Vrsta razmjene informacija kroz IMI sistem	Pravna osnova
2016	Evropska profesionalna kartica	Postupanje sa zahtjevima <i>Obrada zahtjeva u vezi s evropskom profesionalnom karticom koje podnose nosioci profesionalnih kvalifikacija</i>	Direktiva 2005/36/EZ Direktiva 2013/55/EU Regulativa 2015/983/EU
2017	Nedrumske pokretne mašine	Postupanje sa zahtjevima <i>Obrada zahtjeva i razmjena informacija u vezi s EU homologacijama tipa za motore za nedrumske pokretne mašine</i>	Regulativa 2016/1628/EU
2018	GDPR – Opšta regulativa o zaštiti podataka	Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Traženje pomoći od drugih tijela za zaštitu podataka i pružanje pomoći drugim tijelima u prekograničnim slučajevima</i> Obavještenja <i>Pružanje informacija u vezi sa prekograničnim slučajevima</i>	Regulativa 2016/679/EU
2018/19	Javne isprave	Repozitorijum <i>Pregledanje uzoraka isprava koje izdaje druga država članica i primjera krivotvorenih isprava</i> Zahtjevi za dostavljanje informacija <i>Provjera vjerodostojnosti javnih isprava koje su dostavila fizička lica i privredni subjekti</i>	Regulativa 2016/1191/EU
2019	Vatreno oružje – prenos ovlašćenja	Repozitorijum <i>Uvid u listu vatrenog oružja za koje nije potrebno prethodno odobrenje</i> Obavještenja <i>Obavještenje o izdatim ovlašćenjima za prenos vatrenog oružja između EU država članica</i>	Direktiva 91/477/EEZ Direktiva 2008/51/EU Direktiva 2017/853/EU Regulativa 2019/686/EU
2020	CPC – Saradnja u oblasti zaštite potrošača	Uzajamna pomoć <i>Traženje informacije u vezi s aktivnostima trgovca ili zahtjeva za preduzimanje mera izvršenja</i> Mehanizam upozorenja <i>Označavanje aktivnosti trgovca za kojeg se pretpostavlja da krši zakone EU navedene u Aneksu CPC Regulative</i> Koordinisane akcije <i>Pokretanje i sprovođenje koordinisane istrage, radnje izvršenja i drugih mjera u vezi sa široko rasprostranjenim slučajevima kršenja zakona s EU dimenzijom</i>	Regulativa 2017/2394/EU Odluka 2019/2212/EU Odluka 2019/2213/EU
Uskoro	Evropska pravosudna mreža		

3.1.2. PREGLED REALIZOVANIH AKTIVNOSTI

3.1.2.1. Donošenje i sprovođenje Akcionog plana za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu u nacionalno zakonodavstvo za period 2015-2018

U cilju što efikasnijeg preuzimanja Direktive o uslugama 2006/123/EZ na unutrašnjem tržištu u nacionalno zakonodavstvo, iz budžetske linije EU IPA 2012 i uz kofinansiranje Vlade Savezne Republike Njemačke, Ministarstvu ekonomije i Agenciji za zaštitu konkurencije je odobren dvogodišnji projekat „Usklađivanje zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u dijelu slobodnog pružanja usluga i zaštite konkurencije” (u daljem tekstu ALA projekat) koji je realizovala Njemačka organizacija za međunarodnu saradnju GIZ, sa planom podrške za period februar 2014 - jul 2016. godine.

Najznačajnija aktivnost koja je realizovana ovim projektom odnosi se na analitički pregled nacionalnog zakonodavstva u odnosu na Direktivu o uslugama. U taj proces bilo je uključeno 14 ministarstava², kao i Uprava za inspekcijske poslove, Agencija za civilno vazdohoplovstvo, Uprava za pomorsku sigurnost, Agencija za lijekove i medicinska sredstva, Uprava za mlade i sport, Fitosanitarna uprava, Agencija za duvan, Veterinarska uprava, Advokatska komora, Inženjerska komora i Privredna komora Crne Gore.

U navedenim institucijama, a u koordinaciji Ministarstva ekonomije, izvršen je analitički pregled 134 propisa, identifikovana je 291 uslužna aktivnost obuhvaćena Direktivom o uslugama i ista je sastavni dio **Priloga I** ove Informacije, dok su takođe analizirani i postupci za izdavanje odobrenja i zahtjevi za pojedine vrste usluga. Analizirano je oko 400 zahtjeva, u vezi s članovima 9, 14, 15, 16, 24 i 25 Direktive o uslugama, u kojim je identifikovano 95 zahtjeva koji treba da budu ukinuti najkasnije do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Kao rezultat prethodno pomenutog uslijedio je **Akcioni plan za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu za period 2015-2018** koji je Vlada Crne Gore usvojila 25. juna 2015. godine. Shodno zaključku Vlade, resorne institucije su zadužene da realizuju obaveze u okviru svojih nadležnosti u rokovima predviđenim Akcionim planom i da o istom izvijeste Ministarstvo ekonomije, koje jednom godišnje priprema Izvještaj o realizaciji istog. Najveći br. zakonodavnih aktivnosti planiran je u periodu 2016-2018. godina.

Akcioni plan sadrži horizontalni (okvirni) zakonodavni i institucionalni okvir za implementaciju Direktive, kao i vertikalni (sektorski) pregled zakonodavstva (52 propisa) koje nije usklađeno sa Direktivom i administrativne rokove za izmjenu propisa i nadležna tijela za implementaciju obaveza.

U skladu sa Zaključkom Vlade br. 08-1415 od 2. jula 2015. godine, Vlada je zadužila Ministarstvo ekonomije (ME), Ministarstvo održivog razvoja i turizma (MORT), Ministarstvo saobraćaja i pomorstva (MSP), Agenciju za civilno vazduhoplovstvo (ACV), Privrednu komoru Crne Gore (PKCG), Ministarstvo finansija (MF), Ministarstvo pravde (MPA), Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP), Ministarstvo rada i socijalnog staranja (MRSS), Ministarstvo prosvjete (MP), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (MPRR) i Ministarstvo kulture (MK) da realizuju obaveze u okviru svojih nadležnosti u rokovima predviđenim Akcionim planom i o tome informišu Ministarstvo ekonomije.

Horizontalnim dijelom Akcionog plana bilo je predviđeno sljedeće:

- Donošenje horizontalnog Zakona o uslugama;
- Uspostavljanje Jedinствене kontakt tačke za usluge;
- Praćenje sprovođenja AP u dijelu izmjene propisa i njihove primjene što se realizuje dostavljanjem godišnjih izvještaja;
- Uspostavljanje mreže kontakt osoba na nacionalnom nivou (isto je realizovano kroz ALA projekat);
- Predlog izmjena Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomije i definisanje službenika za rad na implementaciji Direktive o uslugama;
- Angažovanje radnog tima zaposlenih na uspostavljanju JKT kroz program tehničke podrške koji će se realizovati iz IPA II 2016 sredstava i
- Uspostavljanje mreže kontakt osoba na lokalnom nivou (isto je realizovano u 2018 i 2019. godini).

Vertikalni dio Akcionog plana činili su sljedeći sektori:

- Sektor trgovine u nadležnosti Ministarstva ekonomije;
- Sektor zanatstva u nadležnosti Ministarstva ekonomije;

² Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave (Sl. list CG, br. 87/18, 38/19 i 18/20).

- Sektor građevinarstva u nadležnosti Ministarstva održivog razvoja i turizma i Ministarstva ekonomije;
- Sektor turizma u nadležnosti Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencije za civilno vazduhoplovstvo i Privredne komore Crne Gore;
- Sektor poslovnih usluga u nadležnosti Ministarstva finansija, Ministarstva pravde, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva ekonomije, Ministarstva rada i socijalnog staranja i Ministarstvo prosvjete;
- Sektor poljoprivrede i ribarstva u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja;
- Sektor obrazovanja i sporta u nadležnosti Ministarstva prosvjete i Ministarstva sporta;
- Sektor kulture i medija u nadležnosti Ministarstva kulture i
- Sektor životne sredine i komunalnih djelatnosti u nadležnosti Ministarstva održivog razvoja i turizma.

Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za transponovanje Direktive 2006/123/EZ o uslugama na unutrašnjem tržištu za 2015. godinu usvojen je 15. septembra 2016. godine, Izveštaj za 2016. godinu usvojen je 30. novembra 2017. godine, Izveštaj za 2017. godinu usvojen 14. juna 2018. godine, dok je Izveštaj za 2018. godinu usvojen 18. aprila 2019. godine.

Posljednjim Izveštajem dat je presjek realizacije obaveza za period 2015-2018, pa su obaveze predviđene AP su u potpunosti realizovane donošenjem sljedećih akata:

- Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjava auto škola u pogledu prostora, nastavnih sredstava, vozila i kadra (Sl. list CG, br. 30/15);
- Pravilnik o bližim uslovima za osnivanje ustanova visokog obrazovanja, (Sl. list CG, br. 22/15);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o jahtama (Sl. list CG, br. 41/15) kojim su implementirane obaveze predviđene AP za 2015. godinu;
- Uredba o uslovima za obavljanje poslova zastupanja pred carinskim organom (Sl. list CG, br. 26/16);
- Zakon o tumačima (Sl. list CG, br. 52/16);
- Zakon o komunalnim djelatnostima (Sl. list CG, br. 74/16);
- Odluka o stavljanju van snage Posebnih uzansi u turizmu, br. 010-294 donešena je 1. marta 2016. godine. Nije iskazana potreba za donošenjem novog propisa;
- Donijeti su novi propisi koji su usklađeni sa Direktivom o uslugama i to: Zakon o računovodstvu (Sl. list CG, br. 52/16) i Zakon o reviziji (Sl. list CG, br. 01/17) uz napomenu da su predmet AP bili i Zakon o računovodstvu i reviziji („Sl. list RCG”, br. 69/05 i „Sl. list CG”, br. 80/08 i 32/11); Pravilnik o bližim uslovima i dokumentaciji za dobijanje licence ovlaštenog revizora (Sl. list CG, br. 33/09 i 41/09) i Uputstvo o načinu utvrđivanja ispunjenosti uslova za izdavanje dozvole za rad društvu za reviziju (Sl. list CG, br. 48/09). Takođe, treba naglasiti da Zakon o reviziji ne navodi decidno mogućnost elektronskog podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje revizije, ali isto će biti omogućeno putem JKT za usluge;
- Zakon o izmjenama Zakona o patentima (Sl. list CG, br. 2/17);
- Pravilnik o kategorizaciji turističkih mjesta (Sl. list CG, br. 12/17);
- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (Sl. list CG, br. 64/17);
- Pravilnik o načinu i postupku izdavanja, mirovanja licence i načinu vođenja registra licenci (Sl. list CG, br. 79/17);
- Pravilnik o načinu i postupku izdavanja, mirovanja licence i načinu vođenja registra licenci (Sl. list CG, br. 79/17);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o advokaturi (Sl. list CG, br. 22/17);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o skijalištima (Sl. list CG, br. 44/17);
- Zakon o slatkovodnom ribarstvu (Sl. list CG, br. 17/18);
- Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o sredstvima za ishranu bilja (Sl. list CG, br. 43/18);
- Pravilnik o obrascu licence za obavljanje turističke djelatnosti (Sl. list CG, br. 22/18);

- Pravilnik o polaganju stručnog ispita za sticanje ovlaštenja za izradu tehničke dokumentacije i načinu dobijanja licence za rad geodetske organizacije (Sl. list CG, br. 11/19);
- Pravilnik o uslovima za izvođenje obuke, sticanje ovlaštenja i načinu vođenja registra za vršenje energetske pregleda (Sl. list CG, br. 75/15);
- Zakon o izmjeni i dopunama Zakona o posredovanju (Sl. list CG, br. 18/19);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti kulturnih dobara (Sl. list CG, br. 18/19);
- Pravilnik o polaganju stručnog ispita za sticanje ovlaštenja za izradu tehničke dokumentacije i načinu dobijanja licence za rad geodetske organizacije (Sl. list CG, br. 11/19);
- Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (Sl. list CG, br. 24/19);
- Zakon o detektivskoj djelatnosti (Sl. list CG, br. 25/19);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o efikasnom korišćenju energije (Sl. list CG, br. 25/19);
- Zakon o turističkim organizacijama (Sl. list CG, br. 27/19);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o poreskim savjetnicima (Sl. list CG, br. 47/19);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini (Sl. list CG, br. 38/19);
- Uredba o minimalno - tehničkim uslovima, načinu, sredstvima i opremi za pružanje pojedinih usluga koje uključuju sportsko - rekreativne i avanturističke aktivnosti (Sl. list CG, br. 38/19);
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima i načinu upotrebe padobrana (Sl. list CG, br. 73/19) i
- Pravilnik o uslovima u pogledu prostora, kadra i opreme za obavljanje poslova u vezi sa zapošljavanjem u agenciji za zapošljavanje (Sl. list CG, br. 66/20).

Obaveze predviđene AP su djelimično realizovane pripremom, odnosno donošenjem sljedećih akata:

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o raftingu (Sl. list CG, br. 57/16) iz razloga što nije propisano priznavanje odobrenja drugih država članica, s obzirom na reciprocitet priznavanja crnogorskih odobrenja u drugim državama članicama, dok su ostale obaveze predviđene AP realizovane donošenjem ovog akta i
- Zakon o turizmu i ugostiteljstvu (Sl. list CG, br. 2/18, 4/18 i 13/18) djelimično je usklađen sa obavezama koje proizilaze iz AP - Novim Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu izvršeno je usklađivanje sa svim obavezama koje proizilaze iz AP, osim onih obaveza čija primjena će početi danom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i to zbog reciprociteta u odnosima (u suprotnom bi crnogorski subjekti bili dovedeni u neravnopravan položaj u odnosu na iste u državama članicama (tj. subjekti iz drugih država članica bi mogle obavljati svoje aktivnosti u Crnoj Gori, a crnogorski ne bi mogli u njihovim državama).

Obaveze koje proizilaze iz akata navedenih u nastavku još uvijek nisu realizovane i u nastavku je dat vremenski okvir za njihovu realizaciju:

- Donošenje Zakona o zanatstvu je planirano za I kvartal 2022. godine. Donošenje propisa je odloženo iz razloga usaglašavanja stavova sa predstavnicima zanatlija i JU Zanatske komore Crne Gore;
- Pravilnik o načinu vođenja i sadržini registra lica koja se bave zanatskom djelatnošću će se usvojiti nakon usvajanja Zakona o zanatstvu;
- Donošenje Zakona o morskome ribarstvu i marikulturi je odloženo za IV kvartal 2021. godine zbog usaglašavanja sa EU ribarskom politikom, a posebno imajući u vidu buduće izmjene u EU;
- Donošenje Zakona o upravljanju otpadom je planirano za IV kvartal 2021. godine; i
- Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjoj trgovini su predviđene planirane mjere i u novim verzijama podzakonskih akata (Pravilnik o sadržini prijave trgovine I registra za vođenje evidencije i Pravilnik o minimalnim tehničkim uslovima za obavljanje

prometa robe i vršenja usluga u prometu robe) neće biti barijera koje su navedene i isti će biti donijeti u II kvartalu 2021. godine; i

- Izmjene Pravilnika o bližim uslovima za izdavanje i oduzimanje konzervatorske licence, Pravilnika o bližim uslovima za obavljanje poslova konzervatorske djelatnosti i Pravilnika o bližim uslovima i načinu izdavanja, prestanku važenja i oduzimanja istraživačke licence, kao i sadržaju i načinu vođenja registra izdatih konzervatorskih licence su bile planirane za IV kvartal 2020. godine.

Van snage su stavljene obaveze koje se odnose na Pravilnik o vrstama objekata nautičkog turizma, minimalno tehničkim uslovima i njihovoj kategorizaciji (Sl. list RCG, br. 9/03) koji je u nadležnosti MORT-a iz razloga što je za registraciju i uslove obavljanja djelatnosti u lukama nautičkog turizma – marinama kao prihvatnim objektima nautičkog turizma, upravni nadzor vrši Ministarstvo za saobraćaj i pomorstvo, i u njihovoj nadležnosti su lučke usluge, što je bio razlog da se ove usluge ne uređuju u novom Zakonu o turizmu i ugostiteljstvu, tj. u cilju izbjegavanja preklapanja nadležnosti.

Kada su u pitanju mjere iz oblasti sporta, Akcionim planom je za 2016. godinu bile su predviđene obaveze koje se odnose na sportske organizacije definisane Zakonom o sportu (Sl. list CG, br. 36/11 i 36/13). Ministarstvo sporta, koje je osnovano 29.11.2016. godine i kadrovski osposobljeno za rad od januara 2017. godine, obratilo se Ministarstvu ekonomije sa obrazloženjem da se iz opravdanih razloga mjere ne mogu realizovati, te da bi iste trebalo staviti van snage u ovoj fazi. Takođe, Zakonom o sportu (Sl. list CG, br. 044/18) se značajno unapređuje sportska oblast i isti će sadržati obavezu donošenja niza podzakonskih akata potrebnih za njegovo sprovođenje, dok će se izraditi i Strategija razvoja sporta za naredni četvorogodišnji period.

Ministarstvo ekonomije je prihvatilo navedeno obrazloženje, posebno uzevši u obzir da realizacijom obaveza iz Akcionog plana ne prestaju obaveze usklađivanja sa zakonodavstvom EU u ovom dijelu, već da je u pitanju kontinuirana aktivnost.

3.1.2.2. Donošenje Zakona o uslugama

Kao što je navedeno u uvodnim napomenama iz tačke 3.1.1, u cilju pune implementacije Direktive o uslugama, pored izmjene sektorskog zakonodavstva, neophodno je bilo i donijeti Zakon o uslugama. Isti je objavljen u Službenom listu CG, br. 71/17 od 31. oktobra 2017. godine.

Kako se usluge u Crnoj Gori pružaju u skladu sa zahtjevima koji su određeni zakonima koji se tiču obavljanja odgovarajuće aktivnosti, donošenje Zakona o uslugama predstavlja novinu u crnogorskom zakonodavstvu, a s obzirom na to da je tržište usluga vrlo dinamično, njime se istovremeno osiguravaju i pravila za nove usluge koje se pojavljuju na tržištu. Do sada su sve EU zemlje članice osim Njemačke i Francuske³ donijele ovakav pravni akt, a isti ima za cilj sljedeće:

- usaglašenost sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Republike Crne Gore (SSP) i Direktivom o uslugama na unutrašnjem tržištu 2006/123/EZ;
- administrativno pojednostavljenje koje se odnosi na usluge, uklanjanje barijera za pristup tržištu usluga i uspostavljanje Jedinствене kontakt tačke čime se osigurava laka dostupnost informacija elektronskim putem i mogućnost da se tim informacijama pristupi bez prepreka, kao i to da se na jednom mjestu mogu obaviti svi postupci i formalnosti;
- definisanje liste zahtjeva koji se ne smiju primjenjivati prilikom poslovnog nastanjanja;
- uvođenje instituta slobode prekograničnog pružanja usluga bez obaveze prethodnog poslovnog nastanjanja na teritoriji Crne Gore, na privremenoj ili povremenoj osnovi, od strane privrednog subjekta nastanjenog u državi Evropskog ekonomskog prostora (EEP);
- podizanje nivoa bezbjednosti korisnika usluga;
- održavanje visokog stepena bezbjednosti i kvaliteta usluga;
- saradnja nadležnih organa država EEP obavlja se putem IMI Sistema;
- suzbijanje sive ekonomije i

³ Iz razloga drugačijeg uređenja su donijele samo sektorsko zakonodavstvo koje je u direktnoj vezi sa implementacijom Direktive o uslugama.

- kvalitetnije uređenje oblasti pružanja usluga u sektorima pokrivenim Direktivom.

3.1.2.2.1. Analitički pregled budućeg zakonodavstva

Zaključkom Vlade br. 022-27/2018-1 od 21. juna 2018. godine zaduženi su Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvom finansija, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo pravde, Ministarstvo kulture, Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo sporta, Ministarstvo ekonomije i Ministarstvo zdravlja da prilikom donošenja propisa koji regulišu uslužne djelatnosti iz Priloga I Informacije uzmu u obzir obaveze koje proizilaze iz Direktive o uslugama i o istom izvijeste Ministarstvo ekonomije, a Privrednoj komori je preporučeno isto.

U skladu sa pomenutim, **Ministarstvo ekonomije je dostavilo smjernice po ovom pitanju svim uključenim resorima 19. jula 2018. godine** i tom prilikom je istaknuto da se tokom usklađivanja budućeg zakonodavstva posebno uzmu u obzir sljedeće odredbe Direktive i to:

- **Član 5** (preispitati sve procedure i formalnosti primjenljive na pristup uslužnoj aktivnosti i njeno izvršenje, odn. njihovo pojednostavljenje, ukoliko te procedure nijesu dovoljno jednostavne. Ovo se odnosi na npr. podnošenje dokumenata, popunjavanje izjava ili registracija kod nadležnog tijela. Odnosi se i na one procedure i formalnosti koje se nameću u kasnijoj fazi, tokom izvršenja aktivnosti, pa i nakon njenog završetka (npr. obaveza godišnjeg izvještavanja o pojedinostima sprovedenih transakcija). Stav 3 ovog člana navodi obavezu prihvatanja dokumenta drugih država članica koji služe istoj svrsi odnosno iz kojih je vidljivo da je predmetni zahtjev zadovoljen. To za sobom povlači nastojanje na strani državnih uprava da ocijene sadržaj, a ne samo formu, dokumenata koje izdaju druge države članice. Npr. države članice ne smiju da zahtijevaju dostavljanje dokaza o državljanstvu ili o prebivalištu ako drugi službeni identifikacioni dokumenti (npr. pasoš ili lična karta) već dokazuju te detalje));

- **Član 8** (obuhvata elektronske procedure i formalnosti potrebne za poslovno nastanjivanje, kao i sve procedure i formalnosti u slučaju pružanja prekograničnih usluga. Elektronske procedure moraju da budu na raspolaganju ne samo pružaocima usluga sa prebivalištem ili sjedištem u Crnoj Gori, već i pružaocima usluga sa prebivalištem ili sjedištem u drugim državama članicama);

- **Članovi 9-15** (primjenjuju se na sve slučajeve u kojima preduzetnik želi da se **trajno poslovno nastani** u Crnoj Gori, bez obzira da li namjerava da započne novi posao ili da otvori novo sjedište, npr. agenciju, podružnicu ili filijalu. Ovo se odnosi na situaciju u kojoj pružalac usluge želi da se poslovno nastani u Crnoj Gori, kao i na situaciju istu situaciju za crnogorskog pružaoca usluge. Članovi 9. do 13. se primjenjuju na sve postupke vezane za pristup uslužnoj aktivnosti, odnosno njeno izvršenje. Međutim, član 9, stav 3 predviđa da se ti članovi ne primjenjuju na one aspekte postupaka koji su direktno ili indirektno uređeni drugim instrumentima Zajednice. Što se tiče aspekata koji nijesu uređeni drugim instrumentima Zajednice, primjenljive su relevantne odredbe Direktive o uslugama. Član 14 navodi popis zahtjeva koje države članice ne mogu da nametnu za pristup uslužnoj aktivnosti odnosno njeno izvršenje. Ti zahtjevi su diskriminatorni i zato ne mogu da budu zadržani. Kako bi osigurale urednu implementaciju, države članice moraju da pregledaju svoje zakonodavstvo i uklone zahtjeve iz člana 14 za sve uslužne aktivnosti obuhvaćene Direktivom. Takođe, zabranjeno je uvoditi takve nove zahtjeve ubuduće. Kada je u pitanju član 15 isti sadrži zahtjeve koje predstavljaju ozbiljne prepreke slobodi poslovnog nastanjivanja i često mogu da budu zamijenjeni manje ograničavajućim sredstvima, pa je potrebno procijeniti da li zadovoljavaju kriterijume nediskriminacije, nužnosti i proporcionalnosti iz stava 3 ovog člana. U ovom dijelu neusklađenost nacionalnog zakonodavstva je posebno bila u odnosu na član 9, stav 1, član 10, stav 2 i 3, član 11, stav 1 i 3, član 13, stav 1, član 14 i 15);

- **Članovi 16-17** (uređuju **slobodu pružanja prekograničnih usluga** bez neopravdanih ograničenja. Primjenjuje se na sve usluge obuhvaćene primjenom Direktive, sa izuzetkom usluga ili pitanja navedenih u članu 17. Ne nalaže se državama članicama uklanjanje postojećih zahtjeva, već se samo obavezuju da ne primjenjuju svoje vlastite zahtjeve na pružaoce usluga sa sjedištem u

drugim državama članicama. Istovremeno, član 16 ne sprječava Crnu Goru da svoje zahtjeve zadrži za svoje nacionalne subjekte. Izmjene nacionalnog zakonodavstva mogu, međutim, biti potrebne u cilju uklanjanja zahtjeva koji su posebno osmišljeni za pružaoce usluga sa sjedištem u drugim državama članicama);

– **Član 22** (u mnogim slučajevima korisnici usluga nemaju osnovne informacije o pružiocima i njihovim uslugama. Član 22 predstavlja mogućnost korisnika da dođe do takvih informacija istovremeno izbjegavajući pretjerano opterećivanje pružaoce, bilo to putem svojih mrežnih stranica, dok se drugi mogu odlučiti za pružanje informacija izlažući ih na mjestu pružanja usluga ili njihovim uključivanjem u dokumente ili brošure);

– **Član 23** (ima za cilj da ojača povjerenje potrošača u usluge iz drugih država članica podstičući osiguravanje svih pružalaca čije usluge potencijalno mogu predstavljati rizik za potrošača. U ovom dijelu je posebno vršeno usklađivanje sa stavom 2 ovog člana koji se odnosi na pružaoce usluga koji već imaju sjedište u državi članici i žele osnovati sjedište u Crnoj Gori. U tom slučaju, Crna Gora bi trebala da uzme u obzir ekvivalentne ili uporedive zahtjeve u pogledu osiguranja ili garancija kojima pružalac možda već podliježe u državi članici prvog sjedišta, i ne smije pružiocu da nalaže dodatno osiguranje ili garanciju ako postojeće osiguranje ili garancija već pokriva teritoriju Crne Gore. Da li je osiguranje odnosno garancija ekvivalentno odnosno u suštini uporedivo, moraju da ocijene nadležna tijela u svjetlu njegove svrhe i pokriva koje pruža u odnosu na osigurani rizik, osigurani iznos odnosno gornju granicu garancija, kao i moguća izuzeća od pokriva. Ako pokriva osiguranjem nije u potpunosti, već samo djelimično uporedivo, mogu da se zahtijevaju dodatni dogovori);

– **Član 24** (Crna Gora je u obavezi da ukloni sve potpune zabrane komercijalnog komuniciranja reguliranih profesija, npr. zabrane saopštavanja informacija o pružiocu usluga ili o njegovoj aktivnosti u svim sredstvima komunikacije. Pojam komercijalnog komuniciranja obuhvata sve oblike komuniciranja usmjerenog na promovisanje usluga ili imidža pružaoce usluga. Obuhvata i oglašavanje, kao i ostale oblike komercijalnog komuniciranja poput vizit karti koje spominju naziv i užu specijalnost pružaoce usluga. Shodno tome, Crna Gora treba da pregleda svoje zakonodavstvo, po potrebi da ga prilagodi i takođe da preduzme odgovarajuće mjere kako bi se osiguralo prilagođavanje mjerodavnih pravila strukovnih tijela i organizacija tamo gdje je to potrebno. Npr. poštovanje obaveze profesionalne tajne obično će spriječiti pružaoce da spominju svoje klijente u komercijalnom komuniciranju bez njihove izričite saglasnosti);

– **Član 25** (podrazumijeva uklanjanje zahtjeva kojima se ograničava izvršenje različitih aktivnosti zajednički ili kroz partnerstvo ako su takva ograničenja neopravdana, istovremeno osiguravajući sprječavanje sukoba interesa i neusklađenosti i osiguravajući nezavisnost i nepristranost koje su potrebne kod određenih uslužnih aktivnosti. Navodi i uslove pod kojima takva ograničenja mogu biti zadržana za regulisane profesije i za usluge sertifikovanja, akreditacije, tehničkog nadzora i testiranja. Ograničavanje multidisciplinarnih aktivnosti, usmjereno na osiguranje nezavisnosti i nepristranosti regulisanih profesija, može biti opravdano u mjeri u kojoj je neophodno kako bi se garantovala usklađenost sa pravilima koja uređuju profesionalnu etiku i postupanje, a koja se mogu razlikovati u zavisnosti od posebne prirode svake profesije); i

– **Član 28** (podrazumijeva međusobnu pomoć i saradnju putem Informacionog sistema unutrašnjeg tržišta (IMI sistema). Putem istog se razmjenjuju informacije između nadležnih organa država EEP. Poslove koordinacije rada nadležnih organa obavljaće Ministarstvo ekonomije kao NIMIC, a način saradnje i razmjene informacija i podataka sa državama EEP, a naročito saradnje u vezi sa nadzorom nad pružanjem usluga, preduzimanjem mjera upozorenja biće propisan podzakonskim aktom).

Na ovaj način se vrši priprema za ulazak na unutrašnje tržište EU, pri čemu usklađivanje sa odredbama koje se odnose na prekogranično pružanje usluga (gore objašnjen član 16 Direktive) treba izvršiti na način da isto bude primjenjivo od dana pristupanja EU, jer bi u suprotnom naše pružaoce usluga doveli u neravnopravan položaj.

Navedene informacije su podijeljene i sa imenovanim kontakt osobama na lokalnom nivou.

3.1.2.3. Pripremne aktivnosti na uspostavljanju Jedinstvene kontakt tačke za usluge

Radi lakše dostupnosti svih informacija koje su potrebne zainteresovanim subjektima za obavljanje uslužne djelatnosti, kao i pojednostavljenja postupaka i formalnosti, uključujući mogućnost da se postupci i formalnosti obavljaju na daljinu (elektronskim putem) u svim državama članicama Evropske unije uspostavljene su jedinstvene kontakt tačke (eng. *points of single contact*). Praksa je (i obaveza prema Direktivi o uslugama) da se u svakoj državi uspostavi jedna jedinstvena kontakt tačka (JKT), a nekoliko država ima više jedinstvenih kontakt tačaka. One su povezane u mrežu jedinstvenih kontakt tačaka Evrope (engl. *EUGO Network*).

Pravni osnov za uspostavljanje JKT sadržan je u članu 8 Zakona o uslugama kojim se propisuje obaveza uspostavljanja elektronske JKT u Crnoj Gori. Istu uspostavlja Ministarstvo ekonomije koja će funkcionisati u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska uprava. Crnogorska JKT će služiti crnogorskim pravnim i fizičkim licima, a nakon pristupanja Crne Gore EU i pravnim i fizičkim licima koja imaju sjedište ili prebivalište na teritoriji država EEP. Način saradnje i razmjene informacija sa Ministarstvom ekonomije po ovom pitanju biće propisani Uredbom o jedinstvenoj kontakt tački za usluge.

Kao što je prethodno pomenuto, jedna od aktivnosti definisana Akcionim planom za transponovanje Direktive o uslugama za period 2015-2018 odnosila se i na izmjenu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomije na način koji bi podrazumijevao osnivanje posebne Direkcije nadležne, između ostalog, za ove aktivnosti. Ovo posebno iz razloga što su sve zemlje članice EU definisale posebnu organizacionu jedinicu nadležnu za koordinaciju svih aktivnosti po pitanju implementacije Direktive o uslugama. **Ova Direkcija je zadužena za uspostavljanje JKT koja će funkcionisati u skladu sa zakonom kojim se uređuje elektronska uprava. Naime, JKT će biti postavljena na portalu e-uprave (www.euprava.me), dok će se baner naći na portalu Ministarstva (www.mek.gov.me).**

Takođe, u okviru Sektorskog planskog dokumenta za "Konkurentnost i inovacije" kao jedna od aktivnosti predviđena je da je tržište usluga liberalizovano i optimizovano u skladu sa Direktivom o uslugama, kao i da je zakonodavstvo potpuno usklađeno. S tim u vezi, Akcijskim dokumentom za 2016. godinu bila je predviđena izrada softverskog rješenja za JKT za usluge, jačanje administrativnih kapaciteta, kao i promotivne aktivnosti po pitanju JKT, dok je Akcijskim dokumentom za 2020. godinu predviđeno povezivanje sa IMI sistemom i jačanje administrativnih kapaciteta Ministarstva ekonomije koje će biti nacionalni IMI koordinator, kao i uključenih resora.

U vezi s analizom i praćenjem postupaka za izdavanje odobrenja i zahtjeva, a posebno i u cilju uspostavljanja JKT za usluge, izvršeno je mapiranje svih usluga iz obuhvata Direktive o uslugama (292 usluge) i prema utvrđenoj formi, za svaku od usluga pripremljen standardni obrazac (**Prilog II Informacije**). **U skladu sa zaključkom Vlade Crne Gore br. 07-4531 od 4. oktobra 2018. godine, sve uključene institucije su u obavezi da redovno ažuriraju informacije iz obrasca i o svim izmijenama informišu Ministarstvo.**

Radni tim za uspostavljanje JKT za usluge je obrazovan Rješenjem Ministarke ekonomije br. 69-667/2018-1 od 31. oktobra 2018. godine čime je realizovan zaključak Vlade br. 07-4531 od 4. oktobra 2018. godine, a zadaci Radnog tima su:

- Priprema kratkoročnog Akcionog plana koji, pored presjeka realizovanih aktivnosti, obuhvata i aktivnosti koje je neophodno sprovesti u cilju nesmetane realizacije IPA 2016 projekta (Realizovano);
- Implementacija IPA 2016 projekta koji se odnosi na uspostavljanje Jedinstvene kontakt tačke za usluge (Obavještenje o ugovoru za IPA 2016 - Ugovor o uslugama za izgradnju administrativnih i tehničkih kapaciteta za sektor konkurentnost i inovacije objavljeno je 12. avgusta, a krajnji rok za podnošenje prijava bio je 19. septembar 2019. godine. Nakon navedenog, Ministarstvo

finansija je donijelo Odluku o imenovanju članova komisije za ocjenjivanje izbora ponuda za gore navedeni Ugovor o uslugama 10. marta 2020. godine. Početak ocjenjivanja ponuda za ovaj projekat bio je planiran za 23. mart 2020. godine, ali zbog situacije sa COVID-19, Vlada Crne Gore je naložila prekid većine aktivnosti u javnim institucijama širom zemlje i sastanak je otkazan. Međutim, prvi sastanak Komisije za ocjenjivanje ponuda za IPA 2016 - Ugovor o uslugama održan je 6. maja 2020. godine.

Nadalje, Radni tim je 3. decembra 2020. godine, od strane PIU jedinice Ministarstva, informisan da je, shodno odluci Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori (DEU), procedura ugovaranja projekta "Administrative capacity building for Competitiveness and Innovation sector in Ministry of Economy – IPA 2016" zvanično obustavljena i da projekat neće biti implementiran. Shodno navedenom, Radni tim je pripremio Projektni zadatak (TOR) u okviru Godišnjeg akcijskog programa za Konkurentnost i inovacije IPA 2020, a u okviru pripreme tenderske dokumentacije za projekat "*Provision of horizontal assistance for increasing the capacity of relevant institutions for harmonization and implementation of acquis in the area of Competitiveness and Innovation*". TOR je obuhvatio inicijalno planirane aktivnosti za IPA 2020 koje se odnose na IMI sistem, kao i aktivnosti koje se odnose na osnivanje JKT za usluge imajući u vidu odluku DEU;

- Priprema Predloga uredbe o jedinstvenoj kontakt tački za usluge (U aprilu 2020. godine započelo se s izradom Nacrta Uredbe, a na sastanku Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, koji je održan 16. juna 2020. godine, zatraženo je od strane EK da nam dostavi primjer pravnog akta kojim su zemlje članice regulisale ovu tematiku);
- Praćenje funkcionisanja JKT za usluge i njeno unaprjeđenje; i
- Vršenje drugih poslova u skladu sa zaključcima Radnog tima.

Takođe, kao jedna od pripremnih aktivnosti na uspostavljanju JKT, na portalu eUprava postavljen je Registar licenci, koji sadrži 355 licenci, koje izdaje 26 institucija, od čega je 10 licenci namijenjeno za organe državne uprave, 295 za pravna lica, 50 za fizička lica. Nivoi sofisticiranosti definišu da li su usluge u ovom slučaju licence dostupne od najosnovnijeg pružanja samo informacija o usluzi (licenci) do mogućnosti da je obezbjeđena personalizacija i proaktivno pružanje usluge (licence), koja ujedno predstavlja i najveći nivo sofisticiranosti - Nivo 5. Najveći broj licenci koje su dostupne na portalu e-uprave, ukoliko posmatramo sa aspekta nivoa sofisticiranosti usluga, jesu licence koje imaju Nivo 1 (185), Nivo 2 imaju 145 licence dok Nivo 3 ima 25 licenci. Nivo 1 predstavlja samo informaciju odnosno usluga (licenca) je dostupna samo sa osnovnim informacijama o usluzi, Nivo 2 predstavlja jednosmjernu interakciju odnosno dostupnost formulara u elektronskom obliku uz mogućnost preuzimanja formulara i čuvanja na računaru za konkretnu uslugu (licencu), dok Nivo 3 predstavlja dvosmjernu komunikaciju odnosno interaktivno ispunjavanje formulara i prijavu uz autentifikaciju za korišćenje konkretne e-usluge (e-licence). Nivo 4 i Nivo 5 predstavljaju kompleksnije usluge koje obezbjeđuju elektronsku transakciju i personalizaciju, što predstavlja krajnji cilj kroz unapređenje postojećih usluga odnosno licenci.

Zainteresovane strane će na ovaj način dobiti ažurirane informacije, preuzeti i formulare i i/ili cjelokupan proces završiti elektronskim putem. Elektronska usluga može biti različitog nivoa sofisticiranosti, u zavisnosti od spremnosti organa koji izdaje licencu da putem elektronskog portala cjelokupni postupak realizuje na ovaj način, tako što će obrađivač prihvatati i ujedno i obrađivati elektronski podnešene zahtjeve za dobijanje licenci, što je u skladu sa novim Zakonom o elektronskoj upravi („Službeni list Crne Gore”, br.:72/19) i Uredbom o načinu rada, sadržaju i upravljanju portalom elektronske uprave. Ono što je izuzetno bitno istaći je da je obrađivač dužan da obezbijedi tačnost i ažurnost informacija, obrazaca i procedura na portalu, kao i da se postupak dobijanja licence vrši u skladu sa procedurama u propisanim rokovima. Registar biznis licenci se nalazi na adresi: <http://www.euprava.me/elicence1>. U toku je izrada novog Registra nameta koji sadrži spisak nameta na državnom i lokalnom nivou, koje su u obavezi da plaćaju fizička i pravna lica. Osnovni cilj kreiranja ovog registra je centralizacija podataka o nametima koji se naplaćuju u Crnoj Gori, na državnom i lokalnom nivou, a u cilju pojednostavljenja procesa poslovanja i povećanja transparentnosti. U cilju još veće cjelikhodnosti i transparentnosti biznis licenci u planu je uvezivanje navedenog Registra s e-licencama na portalu e-uprave.

3.1.2.4. Osnivanje Direkcije za usluge

Kao što je prethodno pomenuto, jedna od aktivnosti definisana Akcionim planom za transponovanje Direktive o uslugama za period 2015-2018 odnosila se i na izmjenu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva ekonomije na način koji bi podrazumijevao osnivanje Direkcije za usluge. Ovo posebno iz razloga što su sve zemlje članice EU definisale posebnu organizacionu jedinicu nadležnu za koordinaciju svih aktivnosti po pitanju implementacije Direktive o uslugama.

Sa tim u vezi, Direkcija za usluge je osnovana u okviru Direktorata za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom Pravilnikom koji je donijet 22. marta 2018. godine. U Direkciji su sistematizovana 4 radna mjesta, uključujući načelnika.

Direkcija se, između ostalog, bavi pripremom nacрта i predloga zakona i drugih propisa iz oblasti usluga, prilagođavanjem nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije u ovom dijelu, koordinacijom usklađivanja i implementacije nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije i međunarodno preuzetim obavezama; učestvovanjem u radu radnih grupa za izradu i implementaciju propisa o uslugama; koordinacijom razvoja elektronske Jedinstvene kontaktne tačke za usluge i međuresorskom saradnjom; koordinacijom administrativne saradnje s državama članicama EU i Evropskom komisijom putem Informacionog sistema unutrašnjeg tržišta (IMI sistem); saradnjom sa drugim organima državne uprave, jedinicama lokalne samouprave, institucijama i organizacijama; koordinacijom odnosa sa međunarodnim i regionalnim organizacijama kada je u pitanju trgovina uslugama, kao i sa pojedinim državama po pitanjima praćenja i unaprjeđenja saradnje u ovom dijelu.

Sve navedene aktivnosti su realizovane u cilju ispunjavanja završnog mjerila br. 3.

3.2. MEĐUSOBNO PRIZNAVANJE PROFESIONALNIH KVALIFIKACIJA

3.2.1. Nacionalni plan razvoja kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija s Akcionim planom za period 2013-2018

Vlada Crne Gore je 24. aprila 2014. godine usvojila Nacionalni plan razvoja kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija s Akcionim planom za period 2013-2018. godine (u daljem tekstu: Nacionalni plan). Isti sadrži pravni okvir kojim je uređena oblast priznavanja inostranih obrazovnih isprava u Crnoj Gori, tabelarni pregled (Akcionni plan za usklađivanje kvalifikacija za regulisane profesije sa propisima EU (2013-2018)), aktivnosti nadležnih organa, mjere i rokove za sprovođenje preporuka i aktivnosti predviđenih planom, u cilju usklađivanja kvalifikacija za regulisane profesije sa propisima EU. Cilj ovog dokumenta je usklađivanje zakona i podzakonskih akata kojima se uređuje obavljanje regulisanih profesija u Crnoj Gori sa izmjenama Direktive 2005/36/EZ.

Navedena aktivnost je realizovana u cilju ispunjavanja početnog mjerila čime su se stvorili preduslovi za otvaranje pregovora u Poglavlju 3.

3.2.1.1. Zakon i podzakonska akta

- **Zakon o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija (Sl. list CG, br. 56/18)**

Ovim zakonom se uređuje priznavanje profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija u Crnoj Gori i na taj način biće omogućeno da se lica koja su svoje obrazovanje stekli u inostranstvu zaposle u Crnoj Gori pod istim uslovima kao i državljani Crne Gore. Zakon će se primjenjivati danom ulaska Crne Gore u EU. Takođe, primjenom ovog zakona biće obezbijeđeno da regulisane profesije državljana Crne Gore budu vrednovane na jedinstveno tržište Evropske unije čime će doći do podsticanja zapošljavanja, povećanja mobilnosti na tržištu rada i razvoja tržišta

rada. Dodatno, Zakon omogućava osiguranje kvaliteta u obavljanju profesija koje su od uticaja na zdravlje i bezbjednost građana, kao što su profesije iz oblasti medicine, veterine, građevine, arhitekture itd.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u skladu sa Zakonom o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija donijelo podzakonske akte i to:

- Pravilnik o utvrđivanju Lista djelatnosti za priznavanje profesionalnog iskustva (Sl. list CG, br. 66/19). Ovim pravilnikom je propisano da se profesionalna kvalifikacija može priznati na osnovu profesionalnog iskustva u skladu sa Listama djelatnosti za priznavanje profesionalnog iskustva. Liste djelatnosti za priznavanje profesionalnog iskustva utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove rada. Liste djelatnosti sastoje se iz I Liste djelatnosti, II Liste djelatnosti i III Liste djelatnosti i sačinjavaju se na osnovu lista koje utvrđuje Evropska komisija.
- Pravilnik o obrascu i sadržaju EU potvrde („Sl. list CG", br. 82/20). Ovim pravilnikom su propisani obrasci i sadržaj EU potvrde za fizička i pravna lica koji planiraju da obavljaju regulisanu profesiju u nekoj od država članica Evropske unije.

3.2.1.2. Lista regulisanih profesija

- **Odluka o utvrđivanju Liste regulisanih profesija (Sl. list CG, br. 80/18)**

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je, na predlog organa državne uprave koji su nadležni za određenu regulisanu profesiju, a u skladu sa posebnim zakonom, sačinilo Odluku o utvrđivanju Liste regulisanih profesija koju je 22. novembra 2018. godine usvojila Vlada Crne Gore. Lista sadrži 171 regulisanu profesiju u Crnoj Gori predložene od strane Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva finansija, Ministarstva pravde, Ministarstva ekonomije, Ministarstva kulture, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada i socijalnog staranja i Ministarstva prosvjete.

Uslovi za obavljanje profesija koje se nalaze na Listi su propisani posebnim zakonima, a pravna i fizička lica država članica EU i trećih država koja su zainteresovana za obavljanje regulisanih profesija u Crnoj Gori, mogu obavljati regulisanu profesiju u Crnoj Gori ukoliko uslove propisane posebnim zakonom.

Navedena aktivnost je realizovana u cilju ispunjavanja završnog mjerila br. 1.

3.2.1.3. Studijski programi

Nacionalni plan sadrži pregled minimalnih uslova za obavljanje regulisanih profesija u svrhu priznavanja u EU na osnovu Direktive 2005/36/EZ i njenih izmjena (za doktora medicine, specijalizacije iz oblasti medicine, medicinsku sestru - specijalistički studijski program „zdravstvena njega", stomatologa, specijalizacije iz oblasti stomatologije, veterinara, babicu, farmaceuta i arhitektu).

Na osnovu sprovedenih procedura, Savjet za visoko obrazovanje je, na sjednici održanoj 22. decembra 2015. godine, odobrio izdavanje Certifikata o akreditaciji osnovnog akademskog studijskog programa Arhitektura u trajanju od pet godina, obima 300 ECTS kredita. Implementacija inoviranog osnovnog akademskog studijskog programa Arhitektura na Univerzitetu Crne Gore počela je studijske 2016/2017. godine.

Programi iz oblasti medicinskih nauka, na kojima se edukuje kadar koji stiče kvalifikaciju iz oblasti regulisanih profesija, takođe su restrukturirani u skladu sa EU Direktivom 2005/36 i 2013/55 u prethodnom periodu. Savjet za visoko obrazovanje je na sjednici održanoj 11. V 2017. na osnovu

izvještaja o akreditaciji koji su pripremile komisije Savjeta, izdao certifikat o akreditaciji studijskih programa Medicina (360 ECTS), Farmacija (300 ECTS), Stomatologija (360 ECTS), Visoka medicinska škola (180 ECTS), koji su usklađeni sa Direktivom 2005/36/EZ i izmjenama Direktive 2013/55/EZ.

Ministarstvo prosvjete je, nakon sprovedenog postupka akreditacije reformisanih studijskih programa Univerziteta Crne Gore, shodno Pravilniku o bližim uslovima za osnivanje, obavljanje djelatnosti, postupku licenciranja i načinu vođenja registra ustanova visokog obrazovanja (Sl. list CG, br. 22/15), sprovelo postupak licenciranja Univerziteta Crne Gore i donijelo Rješenje kojim se utvrđuje br. studenata za upis u prvu godinu studija na Univerzitet Crne Gore (Sl. list CG, br. 44/17), za sve organizacione jedinice Univerziteta, po studijskim programima. Studijske 2017/2018. godine upisana je prva generacija studenata u prvu godinu osnovnih studija Univerziteta Crne Gore na ove reformisane studijske programe, odnosno po reformisanom modelu studija. Za sada, nema inicijativa za osnivanje studijskog programa iz oblasti veterine.

U cilju potpunog usklađivanja s Direktivom 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija i izmjenama Direktive 2013/55/EU, Crna Gora je u obavezi da do dana pristupanja EU osnuje Komoru medicinskih sestara, babica i tehničara. S tim u vezi, Crna Gora je, u cilju unapređenja uslova za obavljanje ovih profesija, zaštite njihovih profesionalnih interesa, unapređenja profesionalne zdravstvene etike i učešća u unapređenju kvaliteta zdravstvene zaštite, odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti (Sl. list CG, br. 3/16, 39/16 i 2/17) predvidjela osnivanje Ljekarske komore Crne Gore, Stomatološke komore Crne Gore, Farmaceutске komore Crne Gore, a u skladu s članom 120 ovog zakona, osnovana je i Komora fizioterapeuta. Osnivanje Komore medicinskih sestara, babica i tehničara definisano je članom 20 Zakona o zdravstvenoj njezi pacijenata (Sl. list CG, br. 25/10).

Navedene aktivnosti su realizovane u cilju ispunjavanja završnog mjerila br. 2.

3.2.1.4. Usklađivanje s Direktivom 74/557/EEZ o ostvarivanju slobode poslovnog nastanjanja i slobode pružanja usluga s obzirom na djelatnosti samozaposlenih osoba i posrednika koji obavljaju trgovinu i distribuciju otrovnih proizvoda i Direktivom 74/556/EEZ o utvrđivanju detaljnih odredaba o prelaznim mjerama koje se odnose na djelatnosti trgovine i distribucije otrovnih proizvoda i djelatnosti koje obuhvataju profesionalnu upotrebu takvih proizvoda, uključujući i djelatnosti posrednika

U cilju usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom 74/556/EEZ i 74/557/EEZ, u dijelu nadležnosti Ministarstva održivog razvoja i turizma, donešen je Zakon o hemikalijama (Sl. list CG, br. 051/17) kojim je uređena klasifikacija, označavanje, pakovanje, stavljanje na tržište, izvoz i uvoz hemikalija, kao i druga pitanja od značaja za zaštitu zdravlja ljudi i životne sredine od štetnog uticaja hemikalija. Zakonom su između ostalog definisani dalji korisnik, distributer, dobavljač, uvoznik, zastupnik proizvođača. Na osnovu navedenog zakona donešeno je 20 podzakonskih akata među kojima su i Pravilnik o bližim uslovima za skladištenje i mjerama za bezbjedno čuvanje, odnosno upotrebu opasnih hemikalija (Sl. list CG, br. 061/18), kao i Pravilnik o načinu prodaje hemikalije (Sl. list CG, br. 078/18) u skladu sa kojim se mogu prodavati hemikalije.

U dijelu nadležnosti Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja u oblasti upotrebe i prometa opasnih materija donijeti su sljedeći propisi:

- Zakon o sredstvima za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 51/08 i 18/14);
- Pravilnik o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrani ili hrani za životinje (Sl. list CG, br. 21/15, 44/15 i 34/19);
- Pravilnik o bližim uslovima postupanja sa zalihama sredstava za zaštitu bilja u slučaju ukidanja Rješenja o registraciji sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 68/19);

- Pravilnik o načinu izdavanja i izgledu legitimacije za profesionalno korišćenje sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 67/15 i 84/17);
- Pravilnik o uslovima za istraživanje u naučne i razvojne svrhe neregistrovanog sredstva za zaštitu bilja u životnoj sredini (Sl. list CG, br. 58/17);
- Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pravna lica koja vrše edukaciju lica odgovornih za promet i upotrebu sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 28/16 i 66/16);
- Pravilnik o uslovima za izdavanje dozvole za proširenje namjene registrovanog sredstva za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 48/16);
- Pravilnik o mjerama predostrožnosti koje se odnose na sredstva za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 69/16);
- Pravilnik o programu specijalističkog kursa za sredstva za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 35/15);
- Pravilnik o integralnoj zaštiti bilja (Sl. list CG, br. 68/15);
- Pravilnik o pravilima dobre poljoprivredne prakse za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 45/14);
- Pravilnik o označavanju sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 46/14);
- Pravilnik o priznavanju registracije sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 50/14);
- Pravilnik o metodama uzorkovanja za utvrđivanje rezidua sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 48/14);
- Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju registra sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 17/14);
- Pravilnik o bližim uslovima u pogledu prostora za skladištenje i promet sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 15/13);
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o upotrebi sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 24/13);
- Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 43/17);
- Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 57/16);
- Lista aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 12/11);
- Zakon o sredstvima za ishranu bilja (Sl. list RCG, br. 48/07 i Sl. list CG, br. 76/08, 30/17 i 43/18);
- Pravilnik o načinu skladištenja i rukovanja amonijum-nitratnim đubrivima sa visokim sadržajem azota (Sl. list CG, br. 45/15);
- Pravilnik o bližim uslovima za skladišta sredstava za ishranu bilja (Sl. list CG, br. 27/14) i
- Pravilnik o posebnim uslovima za stavljanje u promet i primjenu amonijum nitrata kao sredstva za ishranu bilja (Sl. list CG, br. 18/11).

3.2.1.5 Usklađivanje zakona i podzakonskih akata u Crnoj Gori za obavljanje profesije advokat sa: Direktivom 77/249/EEZ o olakšavanju učinkovitog ostvarivanja slobode pružanja advokatskih usluga i Direktivom 98/5/EZ o olakšavanju stalnog obavljanja advokatske djelatnosti u državi članici različitoj od one u kojoj je stečena kvalifikacija

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o advokaturi (Sl. list CG, br. 22/17) izvršeno je usklađivanje sa Direktivom 77/249/EEZ i Direktivom 98/5/EZ.

Navedena aktivnost je realizovana u cilju ispunjavanja završnog mjerila br. 4.

3.2.2. Direktiva 2018/958/EU o ispitivanju proporcionalnosti prije donošenja novih propisa kojima se regulišu profesije

Direktivom 2018/958/EU se utvrđuju pravila za ocjenjivanje proporcionalnosti koja sprovode EU države članice prije donošenja novih ili izmjene postojeći propisi kojima se regulišu profesije. Ista ima za cilj da spriječi nepotrebna ograničenja pristupa profesionalnim djelatnostima ili njihovo obavljanje, kao i da osigura transparentnost i pravilno funkcioniranje unutrašnjeg tržišta. EU države članice su bile u obavezi da transponuju Direktivu u svoje nacionalno zakonodavstvo do 30. jula 2020. godine.

Nadalje, Direktiva predviđa se mora ocijeniti proporcionalnost mjere prije uvođenja novih ili izmjene postojećih odredbi zakona ili drugih propisa kojima se ograničava pristup regulisanim profesijama ili njihovo obavljanje i pratiti usklađenost takvih mjera sa načelima proporcionalnosti nakon usvajanja. Ocjena mora biti praćena dovoljno detaljnom izjavom kojom se omogućuje procjena usklađenosti s načelom proporcionalnosti, sprovedena na osnovu kvalitativnih, i kada je to moguće, kvantitativnih elemenata i sprovedena na nezavisan i objektivan način. Prilikom ocjenjivanja proporcionalnosti novih ili izmjene postojećih propisa moraju se i razmotriti brojni kriterijumi Suda pravde Evropske unije, uključujući sljedeće:

- može li se tom mjerom ostvariti cilj od javnog interesa i ostvaruje li se taj cilj na dosljedan način za uporedive djelatnosti;
- jesu li postojeći propisi, kao što su zakon o bezbjednosti proizvoda ili zakon o zaštiti potrošača nedostadni za ostvarenje tog cilja;
- uticaj na slobodno kretanje ljudi i usluga u EU-u, izbor potrošača i kvalitet pružene usluge;
- mogućnost primjene manje ograničavajućih sredstava za ostvarenje cilja od javnog interesa i
- uticaj novih propisa u kombinaciji s drugim zahtjevima.

Imajući u vidu da su predstavnici Evropske komisije ukazali na ovu Direktivu na sastancima Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju 2019 i 2020. godine i naveli da je istu potrebno prenijeti u sektorske propise koji definišu uslove za obavljanje regulisanih profesija, nadležne institucije su o ovoj obavezi obaviještene 26. decembra 2019. godine i 5. marta 2020. godini.

3.3. POŠTANSKE USLUGE

3.3.1. Poštanski sektor

Poštanski sektor u Crnoj Gori posjeduje značajnu infrastrukturu koja obezbjeđuje pristup mrežama i uslugama ključnim za razvoj privrednih aktivnosti i za efikasno funkcionisanje privrede i društva. Iz ovog razloga, pružanje univerzalnih poštanskih usluga je od javnog interesa za Crnu Goru. Imajući to u vidu, dalje unapređenje poslovnog ambijenta u ovoj oblasti je od primarnog značaja za održivo poslovanje i razvoj privrednih subjekata koji se bave poštanskom djelatnošću, kao i za razvoj novih usluga baziranih na modernim tehnologijama i prilagođenih potrebama savremenog korisnika. Razvoj poštanske djelatnosti i poštanskih usluga mora pratiti razvoj informaciono-komunikacionih tehnologija i novih razvojnih trendova, kako bi poštanski operatori odgovorili svim izazovima koje ovakav ubrzani razvoj nosi sa sobom i bili spremni da se prilagode očekivanjima i zahtjevima korisnika.

3.3.2. Zakonodavni okvir

Tržište poštanskih usluga regulisano je Zakonom o poštanskim uslugama (Sl. list CG, br. 57/11, 55/16 i 55/18), kojim se uređuju uslovi i način obavljanja univerzalne i drugih poštanskih usluga, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje poštanskih usluga.

Na osnovu ovog Zakona o poštanskim uslugama donijeta su sljedeća podzakonska akta:

- Uredba o pružanju poštanskih usluga i korišćenju poštanske mreže univerzalnog poštanskog operatora u slučaju vanrednih okolnosti (Sl. list CG, br. 43/15) kojom se određuju uslovi i način pružanja poštanskih usluga i korišćenje poštanske mreže univerzalnog poštanskog operatora u slučaju vanrednih okolnosti;
- Pravilnik o nomenklaturi poštanskih usluga (Sl. list CG, br. 081/17) koji propisuje da se nomenklatura poštanskih usluga vrši prema vrsti, stopi i masi poštanskih pošiljki, zoni udaljenosti i skali vrijednosti za poštanske usluge u unutrašnjem i međunarodnom poštanskom saobraćaju;
- Pravilnik o obavljanju poštanskih usluga (Sl. list CG, br. 45/17) kojim se utvrđuju bliži uslovi i način obavljanja poštanskih usluga, kriterijumi za obavljanje poštanskih usluga, rokovi za prenos i uručenje poštanskih pošiljaka, dimenzije i način pakovanja poštanskih pošiljaka,

kao i gustina pristupnih tačaka poštanske mreže univerzalnog poštanskog operatora, način postupanja sa poštanskim pošiljkama koje je zabranjeno slati jer sadrže zabranjene materije i predmete, način otvaranja i pregledanja poštanskih pošiljaka i postupanje sa neuručivim poštanskim pošiljkama, poštanski žigovi, kao i druga pitanja u vezi sa obavljanjem poštanskih usluga;

- Pravilnik o načinu izdavanja i upotreba poštanskih maraka (Sl. list CG, br. 60/13) kojim se propisuje način izdavanja i upotrebe poštanskih maraka;
- Pravilnik o visini jednokratne i godišnje naknade za obavljanje poštanskih usluga (Sl. list CG, br. 57/12), kojim se propisuje da poštanski operatri za dobijanje posebne licence, licence i za upis u registar poštanskih operatora plaćaju jednokratnu i godišnju naknadu;
- Pravilnik o načinu vođenja računovodstva i obračuna neto troška univerzalnog poštanskog operatora (Sl. list CG, br. 37/17, 8/19 i 75/20) kojim se propisuje način vođenja računovodstva, računovodstvenih evidencija i troškovnog računovodstva, način pripreme regulatornih izvještaja i drugih informacija koje je operator univerzalnih poštanskih usluga dužan da dostavlja Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, kao i uputstva za način obračuna neto troškova univerzalnog poštanskog operatora;
- Pravilnik o bližim uslovima za obavljanje univerzalne poštanske usluge (Sl. list CG, br. 29/17) kojim se propisuju minimalni uslovi koje treba da ispuni poštanski operator za obavljanje univerzalne poštanske usluge, po pitanju: kapaciteta poštanske mreže, gustine pristupnih tačaka, tehničkih uslova za obavljanje univerzalne poštanske usluge, uslova u pogledu stručnosti kadra i br.a zaposlenih, kao i druga pitanja u vezi sa funkcionalnim obavljanjem univerzalne poštanske usluge;
- Pravilnik o postupku i kriterijumu za izbor Univerzalnog poštanskog operatora (Sl. list CG, br. 17/17) koji propisuje postupak i kriterijume za izbor univerzalnog poštanskog operatora putem javnog poziva;
- Pravilnik o vrsti i načinju dostavljanja podataka poštanskih operatora (Sl. list CG, br. 19/12) kojim se određuje vrste podataka koje su operatori poštanskih usluga dužni da dostavljaju Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i propisuje se način njihovog dostavljanja i objavljivanja i
- Pravilnik o kriterijumima za određivanje cijena univerzalne poštanske usluge (Sl. list CG, br. 19/12) kojim se propisuju kriterijumi za određivanje cijena univerzalne poštanske usluge.

Crna Gora je u ovoj oblasti ostvarila izuzetan napredak, prvenstveno uzimajući u obzir usklađeno zakonodavstvo s pravnom tekovinom EU s akcentom na Direktive EU o poštanskim uslugama, i to:

- 97/67/EZ (Direktiva 97/67/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. decembra 1997. o zajedničkim pravilima za razvoj unutrašnjeg tržišta poštanskih usluga u Uniji i poboljšanje kvaliteta usluga),

- 2002/39/EZ (Direktiva 2002/39/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 10. juna 2002. o izmjeni Direktive 97/67/EZ u vezi s daljijim otvaranjem tržišta poštanskih usluga u Uniji) i

- 2008/06/EZ (Direktiva 2008/6/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. februara 2008. o izmjeni Direktive 97/67/EZ u pogledu potpunog postizanja unutrašnjeg tržišta poštanskih usluga u Uniji).

Dalji pravci razvoja u ovoj oblasti definisani su Strategijom razvoja poštanske djelatnosti u Crnoj Gori za period 2019-2023. godine kojom se utvrđuju ciljevi, kao i politika srednjoročnog razvoja poštanskog tržišta.

Strategija se zasniva na principima slobodne konkurencije i otvorene tržišne privrede, a usklađena je sa interesima nacionalne ekonomije i korisnika poštanskih usluga, uz osiguranje dostupnosti univerzalne poštanske usluge, modernizaciju postojećih i razvoja novih poštanskih usluga.

Osnovni strateški cilj je da se obezbijedi održivost i kvalitet univerzalnog servisa, uslovi za razvoj novih poštanskih usluga i servisa, efikasno i razvijeno tržište prilagođeno potrebama i zahtjevima korisnika poštanskih usluga; a za realizaciju ovog strateškog cilja definiisani su sljedeći operativni ciljevi:

- Osiguranje kvaliteta i održivosti univerzalnog servisa
- Modernizacija postojećih i razvoj novih usluga zasnovanih na sinergiji poštanskih i elektronskih usluga i korišćenju novih tehnologija
- Jačanje poštanskog tržišta u Crnoj Gori kroz podsticanje konkurencije i pristup mreži javnog poštanskog operatora, i
- Jačanje zaštite krajnjih korisnika.

4. PLANIRANE AKTIVNOSTI

Tabela 3 daje prikaz budućih aktivnosti za podoblasti pokrivena Poglavljem, definiše nadležne resore⁴ i uključene institucije, kao i period realizacije aktivnosti.

Tabela 3: Pregled planiranih aktivnosti

4.1. PRAVO OSNIVANJA PREDUZEĆA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA		
AKTIVNOST	NADLEŽNO MINISTARSTVO I UKLJUČENE INSTITUCIJE	PERIOD REALIZACIJE
Kontinuirano praćenje aktivnosti na nivou EU kada je u pitanju sloboda pružanja usluga na unutrašnjem tržištu	Ministarstvo ekonomskog razvoja (MER) i svi uključeni resori: Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (MEPG), Ministarstvo kapitalnih investicija (MKI), Ministarstvo finansija i socijalnog staranja (MFSS), Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava (MPA), Ministarstvo unutrašnjih poslova (MUP), Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija (MJUDDM), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPSV), Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta (MPNKS), Ministarstvo zdravlja (MZ), Agencija za civilno vazduhoplovstvo (ACV) i Privredna komora Crne Gore (PKCG)	Kontinuirano
Izmjene i dopune Zakona o uslugama u cilju usklađivanja sa novim pravnim aktima EU	MER	Kontinuirano
Donošenje Zakona o zanatstvu	MER	I kvartal 2022. godine
Donošenje Pravilnika o načinu vođenja i sadržini registra lica koja se bave zanatskom djelatnošću nakon usvajanja Zakona o zanatstvu	MER	II kvartal 2022. godine
Donošenje Zakona o upravljanju otpadom	MEPG	IV kvartal 2021. godine
Donošenje Zakona o morskome ribarstvu i marikulturi	MPSV	IV kvartal 2021. godine
Donošenje Zakona o izdavačkoj djelatnosti	MPNKS	IV kvartal 2020. godine ⁵

⁴ U skladu s Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave "Sl. list CG, br. 118/2020".

⁵ Informacije o statusu realizacije u vezi s aktima iz oblasti kulture nismo dobili.

Donošenje Pravilnika o sadržini prijave trgovine i registra za vođenje evidencije	MER	II kvartal 2021. godine
Donošenje Pravilnika o minimalnim tehničkim uslovima za obavljanje prometa robe i vršenja usluga u prometu robe	MER	II kvartal 2021. godine
Izmijeniti Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje i oduzimanje konzervatorske licence	MPNKS	IV kvartal 2020. godine
Izmijeniti Pravilnik o bližim uslovima za obavljanje poslova konzervatorske djelatnosti	MPNKS	IV kvartal 2020. godine
Izmijeniti Pravilnik o bližim uslovima i načinu izdavanja, prestanku važenja i oduzimanja istraživačke licence, kao i sadržaju i načinu vođenja registra izdatih konzervatorskih licence	MPNKS	IV kvartal 2020. godine
Izmijeniti Pravilnik o vrstama, uslovima i načinu vršenja istraživanja, vrstama i sadržini dokumentacije o istraživanjima i sadržaju elaborata istraživanja i zaštite kulturnih dobara	MPNKS	IV kvartal 2020. godine
Praćenje usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom o uslugama u skladu sa zaključkom Vlade br. br. 022-27/2018-1 od 21. juna 2018. godine i smjernicama koje je dostavilo Ministarstvo ekonomije 19. jula 2018. godine	MER i svi uključeni resori MEPG, MKI, MFSS, MPA, MUP, MJUDDM, MPSV, MPNKS, MZ, ACV i PKCG	Kontinuirano
Ažuriranje obrazaca za usluge od strane nadležnih resora u skladu sa zaključkom Vlade Crne Gore br.07-4531 od 4. oktobra 2018. godine i informisanje Ministarstva ekonomije	MER i svi uključeni resori MEPG, MKI, MFSS, MPA, MUP, MJUDDM, MPSV, MPNKS, MZ, ACV i PKCG	Kontinuirano
Donošenje Uredbe o jedinstvenoj kontakt tački za usluge	MER, Radni tim za uspostavljanje JKT za usluge	IV kvartal 2022. godine
Kontinuirana saradnja i razmjena informacija sa kontakt osobama na nacionalnom i lokalnom nivou u vezi s aktivnostima koje se odnose na slobodu pružanja usluga na unutrašnjem tržištu	MER	Kontinuirano
Sprovođenje IPA projekta, planiranog Akcijskim dokumentom za 2020. godinu, koji se odnosi na jačanje administrativnih kapaciteta u vezi sa povezivanjem sa IMI sistemom, budući da je Zakonom o uslugama predviđeno da Ministarstvo ekonomije bude nacionalni IMI koordinator. Kompleksnost koordinacije se ogleda posebno u činjenici da IMI pokriva veliki br. oblasti kao što su profesionalne kvalifikacije, usluge, upućivanje radnika, SOLVIT, prava pacijenata, e-trgovina i dr.	MER i uključeni resori u zavisnosti od oblasti koje u tom momentu budu obuhvaćene IMI sistemom	Zavisno od početka implementacije IPA 2020
Donošenje podzakonskog akta kojim će se definisati način saradnje i razmjene	MER	Zavisno od početka implementacije IPA

informacija sa državama EEP, a naročito saradnje u vezi sa nadzorom nad pružanjem usluga, preduzimanjem mjera upozorenja i način rada Ministarstva ekonomije kada je u pitanju IMI sistem		2020
Realizacija aktivnosti iz Akcionog plana za unaprijeđenje poslovnog ambijenta (u izabranim oblastima). Glavne aktivnosti predviđene Akcionim planom su: Uspostavljanje mogućnosti registracije privrednih subjekata elektronskim putem preko portala eUprava uz jedinstvenu prijavu i omogućavanje skraćanja procesa registracije na 3 koraka (MJUDDM; UP); Izrada uputstva za korišćenje elektronskog servisa za korisnike (osnivače/zastupnike) (MJUDDM;UP); Obuka zaposlenih u Centralnom registru privrednih subjekata (MJUDDM; UP); Uvezivanje sa sistemima banaka u cilju omogućavanja otvaranja tekućeg računa bez podnošenja papirne dokumentacije (UP; CBCG); Uspostavljanje mogućnosti registracije privrednih subjekata elektronskim putem preko portala eUprava i pojednostavljenje procesa „fizičke“ registracije preduzeća u slučaju kada je osnivač ili / i izvršni direktor stranac (UP).	MJUDDM i Uprava prihoda	III kvartal 2021. godine
4.2. MEĐUSOBNO PRIZNAVANJE PROFESIONALNIH KVALIFIKACIJA		
Usklađivanje sektorskog zakonodavstva s Direktivom 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija i Direktivom 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija u dijelu automatskog priznavanja profesionalnih kvalifikacija	MZ, MEPG i MPSV	Napomena: Potrebno da nadležni resori utvrde rokove i dostave informaciju o tome MER.
Usklađivanje sa Zakonom o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija (Sl. list CG, br. 56/18) u dijelu <i>opšteg postupka priznavanja</i> kroz donošenje podzakonskih akata o bližem načinu sprovođenja dopunskih mjera za priznavanje profesionalnih kvalifikacija i o bližem načinu utvrđivanja naknade troškova sprovođenja dopunskih mjera za priznavanje profesionalnih kvalifikacija	MZ, MER, MEPG, MFSS, MPA, MUP, MKI, MPSV i MPNKS	Napomena: Potrebno da resori utvrde rokove i dostave informaciju o tome MER.
Redovno informisanje MER o izmjenama propisa koji se odnose na postojeće regulisane profesije ili uvođenje novih, kao i nadležnih tijela koja će vršiti postupke priznavanja istih, a u cilju inoviranja postojeće Liste regulisanih profesija u Crnoj Gori	MZ, MER, MEPG, MFSS, MPA, MUP, MKI, MPSV i MPNKS	Kontinuirano

Kontinuirano usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU uključujući i sa Direktivom 2018/958/EU o ispitivanju proporcionalnosti prije donošenja novih propisa kojima se regulišu profesije	MZ, MER, MEPG, MFSS, MPA, MUP, MKI, MPSV i MPNKS	Kontinuirano
4.3. POŠTANSKE USLUGE		
Kontinuirano usklađivanje zakonodavstva s pravnom tekovinom EU uključujući i sa Regulativom o uslugama prekogranične dostave paketa 2018/644/EU	MER i Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (EKIP)	Kontinuirano

PREDLOG ZAKLJUČAKA:

1. Vlada Crne Gore je na sjednici od _____ 2021. godine razmotrila i usvojila Informaciju o aktivnostima iz Poglavlja 3 - Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga.
2. Zadužuju se Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo kapitalnih investicija i Ministarstvo ekonomskog razvoja da realizuju obaveze definisane Akcionim planom za transponovanje Direktive o uslugama na unutrašnjem tržištu 2015-2018.
3. Zadužuju se Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo kapitalnih investicija i Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija da prilikom donošenja ili izmjene propisa koji regulišu uslužne djelatnosti iz Priloga I Informacije uzmu u obzir obaveze koje proizilaze iz Direktive o uslugama 2006/123/EZ i o tome informišu Ministarstvo ekonomskog razvoja.
4. Zadužuju se Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Ministarstvo zdravlja da definišu rokove za potpuno usklađivanje propisa sa Direktivom 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija i Direktivom 2013/55/EU o izmjeni Direktive 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija i o tome informišu Ministarstvo ekonomskog razvoja.
5. Zadužuju se Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo kapitalnih investicija da donesu podzakonske akte u skladu sa Zakonom o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za obavljanje regulisanih profesija i o tome informišu Ministarstvo ekonomskog razvoja.
6. Zadužuju se Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo kapitalnih investicija da prilikom donošenja ili izmjene propisa o regulisanim profesijama uzmu u obzir obaveze koje proizilaze iz Direktive 2018/958/EU o ispitivanju proporcionalnosti prije donošenja novih propisa kojima se regulišu profesije i o tome informišu Ministarstvo ekonomskog razvoja.

INTEGRISANA LISTA USLUGA OBUHVACENIH DIREKTIVOM O USLUGAMA

Integrisana lista usluga sadrži usluge strukturirane po sektorima iz obuhvata Direktive o uslugama (291 usluga) i to:

1. **SEKTOR TRGOVINE** (28 usluga) i to: trgovina na veliko, trgovina na malo, trgovina na robnim berzama, distanciona trgovina, trgovina izvan poslovnih prostorija, javna i aukcijska prodaja, pijačna trgovina, trgovina u robnim kućama, trgovinske usluge- agencijske, posredničke, zastupničke, usluge skladištenja, usluge otpremanja robe (špedicija), usluge kontrole kvantiteta i kvaliteta robe, usluge ekonomske propagande i promocije, usluge priređivanja sajмова i privrednih izložbi, trgovina energentima za koje je potrebna licenca (uključujući prodaju nafte, derivate koji se koriste kao goriva), promet eksplozivnih materija, prodaja pirotehničkih sredstava razreda II i P1, djelatnost javnih vatrometa, miniranje, skladištenje i promet zapaljivih tečnosti i gasova, prevoz opasnih materija, trgovina medicinskim sredstvima na veliko i malo, promet lijekova, trgovina na veliko i malo duvanskim proizvodima.

Navedene usluge su u nadležnosti Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva kapitalnih investicija, Regulatorne agencija za energetiku, Ministarstva zdravlja, Instituta za lijekove i medicinska sredstva i Agencije za duvan.

2. **SEKTOR ZANATSTVA** (104 usluge) i to: autoelektričar, autolakirer, autolimar, automehaničar, automehatroničar, aviomehaničar, bačvar, bušač bunara, časovničar, čipkar, dimnjačar, drvodjelja i drvorszbar, elektrotehničar za kućne i električne uređaje, fotograf, frizer, fuger, galvanizer graver, graver stakla, instalater struje, vode, gasa, grijanja, hlađenja i ventilacije, izrađivač abadžura za lampe, izrađivač barki i jedrilica, izrađivač kamina, izrađivač korpi, izrađivač maski i lutaka, izrađivač muzičkih instrumenata, izrađivač narodnih nošnji, izrađivač perika, izrađivač proizvoda od kovanog gvožđa, izrađivač proizvoda od stakla, izrađivač suvenira, izrađivač šešira i kapa, izrađivač vještačkih tkanina, juvelir, kamenorezac, keramičar, kipar, klavirštiner, ključar, knjigovezac, kosar i pletar, kotlar, kovač, kozmetičar, krojač, krznar i/ili kožar, lakirer, limar, livac, livac metala, maser, mehaničar za dvotočkaše, mehaničar za poljoprivredne i građevinske mašine, mesar, metaloprerađivač, miner, mlinar, modelar, moler, mozaičar, obućar, optičar, parketar, pekar, perač prevoznih sredstava, perač tepiha, pivar i sladar, pletilac, poslastičar, pozlatar, precizni mehaničar, proizvođač cipela, proizvođač umjetničkih predmeta od keramike, puškar, sedlar, slikar ikona i fresaka, slikar na staklu i porcelanu, staklorezac, stolar, štampar, štavilac kože, tapetar, tašnar, tesar, tiskar, tkalac, tokar, umjetnički livac, užar, vajar, vezilac, vitražista, voskar, vulkanizer, zavarivač, zidar, armirač i betonjer, zlatar, zubotehničar, akustičar slušnih uređaja (djelatnost slična zanatu), izrađivač ortopedске obuće, barmen, gastronom, kejtering, klaničar (djelatnosti slične zanatu) i proizvođač natpisa i svjetlećih reklama.

Navedene usluge su u nadležnosti Ministarstva ekonomskog razvoja.

3. **SEKTOR GRAĐEVINARSTVA** (13 usluga) i to: vršenje pregleda energetske efikasnosti za zgrade, vršenje energetskog pregleda sistema za grijanje i sistema za klimatizaciju, geološka istraživanja, izrada projekta geoloških istraživanja, izvještaja i elaborata o rezultatima geoloških istraživanja, elaborata o proračunu rezervi mineralnih sirovina, istraživačkim radovima, tehničkoj kontroli projekata i elaborate, usluge projektovanja, vršenja jedne osnovne vrste istraživanja i izrade elaborata o rezultatima geoloških istraživanja na osnovu licence za pravno lice, licenca za izvođenje radova (eksploatacija mineralnih sirovina), licenca za izradu rudarskih projekata (nosilac izrade projekta), izvođenje rudarskih radova, izrada rudarskih projekata/nosilac izrade rudarskih projekata (uključujući reviziju), licenca za izvođenje radova i projektovanje, izradu rudarskih projekata i izrada

pojedinih djelova rudarskih projekata - profesionalne kvalifikacije, stručna sprema za obavljanje određenih poslova pri eksploataciji mineralnih sirovina, izrada i revizija tehničke dokumentacije, stručna revizija i tehnički pregled, građenje objekata i stručna revizija građenja i tehnički pregled

Navedene usluge su u nadležnosti Ministarstva kapitalnih investicija i Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma.

4. **SEKTOR TURIZMA** (33 usluge) i to: pružanje usluga turističke agencije, organizovanje turističkih paket aranžmana, izleta ili prevoza putnika, turistički vodič, turistički pratilac, turistički animator, turistički zastupnik, turističke usluge na kupalištima, turističke usluge u nautičkom turizmu (u lukama nautičkog turizma – marinama), turističke usluge na plovnim objektima nautičkog turizma, turističke usluge u seoskom turizmu, ostale turističke usluge koje uključuju sportsko-rekreativne i avanturističke usluge (vožnja kanuom, kajakom i drugim sličnim plovilima, ronjenje, jedrenje, jahanje, skakanje padobranom, paraglajding, windsurgins, kitesurfing, skakanje užetom, fishing, jeeping off road, i sl.), usluge iznajmljivanja vozila, turističke usluge u ostalim oblicima turističke ponude, iznajmljivanje motora, bicikala i skutera, usluge smještaja, pripremanje i usluživanje hrane, pića i napitaka u ugostiteljskom objektu, catering, ugostiteljske usluge u domaćinstvu (uznajmljivanje soba, apartmana, kuća, organizovanje kampa), kampovanje, ugostiteljske usluge u domaćinstvu i seoskom domaćinstvu, rafting kao turistička djelatnost, planinski vodič, ski-centar, podučavanje sportovima na snijegu – škola skijanja, iznajmljivanje jahti, upravljanje zmajem/paragljajderom, izrada zmaja/ paragljajdera, tehnički pregled zmaja/ paragljajdera, preslaganje padobrana za spašavanje, rukovodilac letenja, rukovodilac letenja, pilotiranje zmajem/paragljajderom, akrobatski letovi, tandem pilot, probni pilot i padobranstvo.

Navedene usluge su u nadležnosti Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva kapitalnih investicija i Agencije za civilno vazduholovstvo.

5. **SEKTOR POSLOVNIH USLUGA** (17 usluga) i to: patentni zastupnik, detektivske usluge, auto škole, usluge carinskog zastupanja, usluge carinskog posredovanja, računovodstvene usluge, procjenitelji, usluge revizije, usluge geodetskih organizacija, aktuari, advokati, sudski tumači, posredovanje i usluge agencije za zapošljavanje.

Navedene usluge su u nadležnosti Ministarstva ekonomskog razvoja, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva finansija i socijalnog staranja i Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava.

6. **SEKTOR POLJOPRIVREDE I RIBARSTVA** (49 usluga) i to: usluge ovlašćenih laboratorija za ispitivanje uzoraka, usluge nacionalne referentne laboratorije, usluge veterinarske ambulante, usluge specijalističke veterinarske ambulante, usluge centra za sakupljanje sjemena za vještačko osjemenjivanje, usluge veterinarske službe, stalna zdravstvena zaštite životinja, okupljanje životinja, usluge veterinarske organizacije, priredbe sa putujućim životinjama, sabirni centri za životinje za uzgoj i proizvodnju, trgovina životinjama za uzgoj i proizvodnju, sakupljanje, prevoz i korišćenje nus proizvoda, higijeničarska služba, dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija, sprovođenje odgajivačko-seleksijskih programa za pojedine vrste i rase domaćih životinja, kontrola proizvodnih svojstava domaćih životinja, praćenje i očuvanje genetičkih raznovrsnosti u stočarstvu i genetičkih rezervi domaćih životinja, kontrola kvaliteta proizvoda životinjskog porijekla i hrane za životinje, razvojno istraživački i savjetodavni poslovi u oblasti stočarstva, vođenje propisanih evidencija u stočarstvu, vođenje katastra i prognoza pčelinje paše, odgajivačke organizacije, gazdovanje lovištem, lov divljači, stručni poslovi u šumarstvu, korišćenje šuma u državnoj svojini, proizvodnja i promet reproduktivnog materijala šumskog drveća, stručna kontrola sadnog materijala, promet sadnog materijala na malo i veliko, stručna kontrola sjemenskog materijala, dorada sjemenskog materijala, ispitivanje kvaliteta, ispitivanje kvaliteta sjemenskog materijala, ispitivanje kvaliteta sjemenskog materijala, promet sjemenskog materijala na malo, uvoz sjemenskog materijala, ispitivanje sredstava za ishranu bilja i sirovina za njihovu proizvodnju, promet sredstava za ishranu bilja na malo i veliko, uvoz sredstava za ishranu bilja, obuka ronilaca i sportsko-rekreativne aktivnosti na

moru, privredni ribolov u morskim vodama, marikultura, trgovina ribom na veliko, akvakultura i komercijalni ribolov u slatkim vodama.

Navedene usluge su u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove.

7. **SEKTOR OBRAZOVANJA I SPORTA** (14 usluga) i to: usluge obrazovanja odraslih, privatne predškolske ustanove, privatne osnovne škole, privatne škole za osnovno umjetničko obrazovanje i vaspitanje, privatne gimnazije, privatne stručne škole, privatna srednja muzička škola, privatna srednja likovna škola, viša stručna škola, dom učenika, ustanove vaspitanja i obrazovanja djece sa posebnim potrebama, obrazovni centar, privatne visokoškolske ustanove, sportska organizacija i instruktor vožnje.

Navedene usluge su u nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta.

8. **SEKTOR KULTURE I MEDIJA** (14 usluga) i to: usluge upravljanja kulturnim dobrom, arheološka istraživanja, konzervatorska istraživanja, bibliotečka djelatnost, muzejska djelatnost, izdavanje publikacija, štampanje publikacija i grafička djelatnost, distribucija publikacija, promet publikacija, držalac privatne arhivske građe, specijalni arhiv, pozorište, pozorišni umjetnici i mediji.

Navedene usluge su u nadležnosti Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta i Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija.

9. **SEKTOR ŽIVOTNE SREDINE I KOMUNALNIH DJELATNOSTI** (19 usluga) i to: vodozahvat, prečišćavanje i zaštita vodotoka, javno vodosnabdijevanje, upravljanje otpadnim vodama, upravljanje atmosferskim vodama, upravljanje komunalnim otpadom, upravljanje javnom rasvjetom, održavanje opštinskih puteva i biciklističkih staza, održavanje groblja, održavanje pijaca, održavanje javnih toaleta, briga o napuštenim i izgubljenim životinjama i kućnim ljubimcima, izgradnja, održavanje i korišćenje komunalne infrastructure, rekonstrukcija, modernizacija, održavanje i korišćenje komunalne infrastructure, prerada i/ili odstranjivanje otpada, sakupljanje otpada, transport otpada i posredovanje u trgovini otpadom.

Navedene usluge su u nadležnosti Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma.

OBRAZAC
Naziv usluge:
Naziv regulatornog tijela:
Resor (direktorat, direkcija i sl.)
Adresa:
Telefon:
Web stranica:
Svrha (za koju djelatnost):
Zakonski osnov (Zakon (članovi), odgovarajući br. Sl. lista):
Podzakonski akti (odgovarajući br. Sl. lista):
Uslovi za obavljanje djelatnosti (<i>eligibility criteria</i>):
Dokumentacija:
Taksa – naknada:
Br. računa na koji se uplaćuje naknada:
Rok za rješavanje po zahtjevu
Vrijeme važenja:
Uslovi izdavanja/ produžavanja/ prenosivosti licence:
Razlozi za prestanak važenja:
Opis koraka koje podnosilac mora da sprovede za izdavanje licence:
Datum ažuriranja: